

# Mottagnings- och integrationssystem för flyktingar i fem länder

**Författare: Mikael Hellström och Fabian Wallen**

Mikael Hellström är doktor i statsvetenskap. Hans avhandling "Immigrant Agency in Labour Market Integration in Canada and Sweden" är en kvalitativ fallstudie som jämför förvaltningsmodellerna för arbetsmarknadsintegration i de två länderna. Den fokuserar framför allt på invandrarorganisationernas roll för framgångsrik integration.

drmikaelhellstrom@gmail.com

Fabian Wallen, VD för det San Diego-baserade företaget Wallen Economics, har en magisterexamen i nationalekonomi från Stockholms Universitet. Han är även styrelseledamot i Swedish American Chamber of Commerce San Diego. Han har tidigare bland annat arbetat som nationalekonom på Svenskt Näringsliv och som chefekonom på Näringslivets Internationella Råd. Fabian satt dessutom med i utredningen om samverkan för arbetsmarknadsintegration 2003-2004.

fabian@walleneconomics.com

# Förord

Den svenska integrationsdebatten har pågått länge, men det betyder inte att vi har hittat en fungerande modell. Därför är det viktigt att studera andra länders erfarenheter och låta oss inspireras därifrån.

I den här rapporten presenteras inte några färdiga lösningar. Istället beskrivs och jämförs mottagningsprocessen för nyanlända i Kanada, USA, Storbritannien, Frankrike och Sverige och hur den påverkar inträdet på arbetsmarknaden och integrationen i det nya landet.

Rapporten som på Svenskt Näringslivs uppdrag skrivits av Fabian Wallen och Mikael Hellström visar att Sverige markant skiljer sig från de andra undersökta länderna genom att frivilliga krafter i allt väsentligt saknas i mottagnings- och integrationsarbetet. Det är svenska förvaltningar på olika nivåer som svarar för merparten av verksamheten.

Det svenska systemet för mottagning och integration kan dessutom beskrivas som linjärt. Allt måste ske ”i rätt ordning”. Först är det SFI som gäller. Sedan arbetsmarknadsutbildning, validering och eventuella kompletteringar. Därefter väntar praktik och förhoppningsvis jobb. Upplägget är å ena sidan generöst. Å andra sidan ”straffas” den som är ambitiös och lyckas skaffa ett jobb på ett tidigt stadium. Då upphör i princip alla aktiviteter och program som underlättar integrationen i Sverige.

Integrationen sätts i dessa dagar på exceptionellt svåra prov genom den akuta situationen med ett mycket stort antal människor på flykt från krig, våld och övergrepp, människor i ett desperat behov av hjälp. Här ställs hela samhället inför betydande utmaningar som kräver ett brett spektrum av insatser. Det gör det extra angeläget att bygga upp en effektivare modell för en framgångsrik integration, detta av både mänskliga och samhällsliga skäl.

Carina Lindfelt  
Svenskt Näringsliv

# Innehåll

Förord .....	1
1 Inledning .....	4
2 Integration av invandrare ur ett statistiskt perspektiv .....	6
2.1 Tidskrävande integration .....	6
2.2 Låg sysselsättning bland stora flyktinggrupper .....	7
2.3 Potentiella förklaringar bakom skillnader i integrationsutfall .....	10
3 Arbetsförmedlingen - nyckelaktör i den svenska integrationspolitiken .....	11
3.1 Mottagningen .....	11
3.2 Bosättning och försörjning .....	11
3.3 Att lära sig språket .....	12
3.4 Att översätta sina betyg .....	12
3.5 Invandrarorganisationer .....	13
3.6 Den offentliga finansieringen .....	13
3.7 Vad hände sedan? .....	14
4 Invandrarorganisationer bidrar till integrationen i Kanada .....	15
4.1 De nyanlända väljer bosättningsort .....	15
4.2 Vägörenhet och invandrargrupper sköter mottagning och etablering .....	15
4.3 Att lära sig språket .....	16
4.4 Det offentliga betalar genom kontrakt .....	17
4.5 Att översätta sina betyg: validering och "bridging programs" .....	17
4.6 Vad hände sedan? .....	18
5 Frivilligorganisationers roll vid integration av flyktingar i USA .....	19
5.1 Självförsörjning är mottagningssystemets ledord .....	19
5.2 Finansiering av integrationsprogram .....	20
5.3 Familj och ekonomiska faktorer avgör bosättningsort .....	20
5.4 Språkutbildningar .....	20
5.5 Validering av utländska betyg .....	21
5.6 Vad hände sedan? .....	21
6 Storbritanniens Gateway Protection Programme .....	23
6.1 Frivilligorganisation ansvarar för mottagningen .....	23
6.2 Tolv månaders integrationsprogram .....	24
6.3 Om att lära sig språket .....	24
6.4 Tillfällig bostad under det första året .....	24
6.5 Finansiering av integrationsprogram .....	25
6.6 Validering av utländska examina .....	25
6.7 Vad hände sedan? .....	26

7	“Republikansk integration” i Frankrike .....	27
7.1	Bosättning och mottagning.....	27
7.2	Att lära sig språket.....	28
7.3	Invandrargrupperna är marginaliserade under statens dominans .....	28
7.4	Den offentliga finansieringen.....	29
7.5	Att översätta sina betyg: validering och “bridging programs” .....	29
7.6	Vad hände sedan? .....	30
8	Slutsatser och policydiskussion.....	31
9	Lästips och bakgrundsinformation .....	35

# 1 Inledning

Integrationsfrågor har diskuterats i Sverige länge. Redan i slutet av 1980-talet noterades till exempel SACO att utrikesfödda akademiker hade svårare att få anställning i sin kompetensnivå än deras svenskfödda kollegor. Under 1990-talet införde regeringen en integrationspolitik som syftade till att komma tillrätta med dessa problem. Som statistiken i denna rapport visar har detta inte lyckats. Svenska regeringar, oavsett partifärg, har genomfört många satsningar – Blomman-pengar, Ytterstads-satsningar, och andra särskilda finansieringar där etableringslotsarna var den senaste reformen – utan att lyckas.

Under tiden har problemets orsak diskuterats i samhällsdebatten. Journalister, experter, och kommentatorer har bidragit med sina synpunkter. I princip kan man säga att två ståndpunkter har utkristalliserats i debatten. På högersidan hamnar fokus framför allt på Sveriges arbetsmarknadslagstiftning. Höga trösklar till fast arbete på grund av höga ingångslöner och arbetsmarknadsregler som ”sist in, först ut”-principen ses som de främsta orsakerna till problemen. Det är vanligt att de som tar upp dessa argument hänvisar till material producerat av ekonomer. På vänstersidan hamnar fokus istället på den strukturella rasismen. Studier som görs i frågan visar konsekvent att människor med namn som inte låter som etniskt svenska sorteras bort från ansökningar till arbete eller bostad. Ofta hänvisar dessa debattörer till forskning genomförd av sociologer. Båda sidor presenterar viktiga perspektiv på denna fråga.

Slutligen ska man också inkludera Andreas Johannsson Heinös bidrag till debatten. Han är i princip den enda statsvetaren i Sverige på området som har fått utrymme i medierna och diskuterar framför allt medborgarskap och frågan om tillhörighet. Frågan om hur staten ska ställa sig till nykommande utrikesfödda och hur enkelt eller krävfullt det ska vara att bli ny medborgare är viktigt. Det syns i den internationella statvetenskapliga litteraturen, där många forskare har gjort bidrag till debatten.

Samtidigt har dock en viktig fråga uteblivit. Migrations- och integrationspolitik blir, liksom all annan politik, i slutändan en förvaltningsfråga. Ett politiskt program ska genomföras. Hur ska det gå till? Med vilken finansiering? Med vilken huvudman? Med vilket mandat? Vem fattar beslut? Vem utför programmet? Går frågan över jurisdiktionsgränser mellan myndigheter eller myndighetsnivåer? Bli programmet bäst genomfört om det är centraliserat och toppstyrt, eller behövs flexibilitet för lokala förhållanden och initiativ? Dessa frågor lyser helt med sin frånvaro i den svenska debatten. Det tas i regel för givet att det är stat eller kommun som ska ha ansvar för dessa frågor och genomföra politiken.

Den här rapporten sätter in det svenska mottagningssystemet för utrikesfödda i ett internationellt sammanhang och jämför det med system i fyra andra länder; Frankrike, Kanada, Storbritannien och USA. Samtliga dessa länder har en lång tradition av att ta emot migranter i olika former, antingen som före detta kolonialmakter, eller som traditionella invandringsländer. Rapporten använder flyktingmottagning som exempel, då flyktingar allmänt anses vara den grupp utrikesfödda som har svårast att komma över de barriärer för framgångsrik integration som krävs. På det sättet adresseras den förekommande observationen att Sveriges situation inte är jämförbar med andra länder på grund av de speciella svårigheter som är en del av flyktingmottagning.

Jämförelsen visar att det svenska systemet skiljer sig från de övriga länderna framför allt genom att aktörer från civilsamhället i allt väsentligt saknas på arenan. Det är svenska förvaltningar och utbildningsföretag som sköter verksamheten. I de andra länderna finns alltid välgörenhetsorganisationer med från ett tidigt stadium i etableringsprocessen. I Kanada, Storbritannien och USA är dessutom invandrarorganisationer centrala för att göra integrationsprocessen smidigare. Dessa välgörenhetsorganisationer är skapade av de utrikesfödda själva och använder sig av sin starka kunskap om närområdet, sina erfarenheter av migrationen och sin kulturella kompetens för att skapa ett starkt förtroendekapital med brukarna och använda det för att skapa en trygghet för de nyanlända som gör etableringsprocessen så smidig som möjligt.

Med syfte att inledningsvis beskriva problembilden illustreras i det följande avsnittet ett antal statistiska indikatorer över integrationen av utrikesfödda personer i Kanada, USA, Storbritannien, Frankrike och Sverige. Därefter följer fem avsnitt som beskriver mottagnings- och integrationssystemen i de fem länderna. Dessa avsnitt utgår till stor del från en representativ flyktings perspektiv. En faktor som gör en sådan jämförelse mer komplicerad är att länderna ofta använder olika statistiska system för att följa trender på detta område, vilket innebär att siffrorna inte alltid talar om samma saker.

I Sverige handlar till exempel den akademiska och politiska diskussionen ofta om hur lång tid det tar för en invandrare att få ett arbete, vilket arbete som helst, oavsett utbildningsnivå. Ett snabbt inträde på arbetsmarknaden används därmed som en viktig indikator för en lyckad integration och vice versa. I Kanada diskuteras istället huruvida en invandrare har fått ett jobb som motsvarar sin kompetensnivå och fenomenet när det inte sker kallas ”under-employment” (ett begrepp som i Sverige snarare används för personer som arbetar färre timmar än vad de skulle vilja). I Frankrike är det olagligt att föra statistik baserat på etnicitet, vilket innebär att material om utrikesföddas ställning på arbetsmarknaden efter det att de blir franska medborgare är svårt att komma över. De olika avsnitten ska läsas med detta i minnet.

Rapporten avslutas med några slutsatser om mönster som kan urskiljas från jämförelser av de fem länderna, samt en kort policydiskussion. För att göra rapporten läsvänlig har vi medvetet undvikit användandet av fotnoter. Den som är intresserad av att läsa mer om hur integrationen fungerar i de olika länderna hänvisas till ett avsnitt med lästips och bakgrundsinformation längst bak i rapporten.

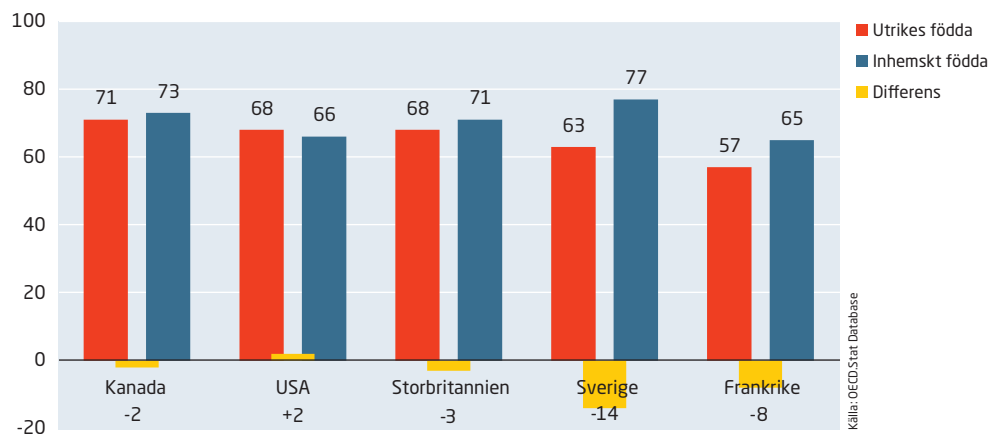


## 2 Integration av invandrare ur ett statistiskt perspektiv

Ett vanligt mått över hur väl integrationen fungerar i ett samhälle är att undersöka hur stor andel av de utrikesfödda som är verksamma på arbetsmarknaden. Enligt OECD varierade sysselsättningsgraden för utrikesfödda 2013 mellan 57 procent (i Frankrike) och 71 procent (i Kanada) för de fem länder som ingår i vår studie. I Sverige uppgick sysselsättningsgraden bland utrikesfödda till 63 procent, vilket var näst lägst bland de fem länderna (se figur 1 nedan).

**Figur 1. Sysselsättningsgrad bland inhemskt och utrikes födda, 2013.**

Procent, 15-64 år



Sysselsättningsgraden kan emellertid påverkas av en rad faktorer som inte specifikt är kopplade till hur väl integrationen fungerar, som exempelvis det aktuella konjunkturläget. Det kan bland annat av det skälet även vara intressant att undersöka skillnaden i sysselsättningsgrad mellan utrikesfödda och inhemskt födda människor. Sverige hamnar vid en dylik jämförelse sämst till, då sysselsättningsgraden är 14 procentenheter lägre för utrikesfödda jämfört med inhemskt födda. Även i Frankrike är sysselsättningsgraden bland utrikesfödda markant lägre än bland inhemskt födda, med en skillnad om åtta procentenheter. USA avviker från övriga länder, då sysselsättningsgraden bland utrikesfödda är ett par procentenheter högre än bland inhemskt födda, vilket illustreras i figur 1 ovan.

### 2.1 Tidskrävande integration

En viktig faktor bakom en välfungerande integrationsprocess är hur lång tid det tar för en nyanländ invandrare att komma i arbete. Dessvärre finns det inte någon jämförbar statistik över detta, men nationell statistik visar att sannolikheten för en invandrare att vara sysselsatt tenderar att stiga med den tid invandraren har varit bosatt i landet. Detta framgår bland annat av OECD:s statistik över sysselsättningen bland nyanlända invandrare, vilket definieras som invandrare som har anlänt under de senaste fem åren.

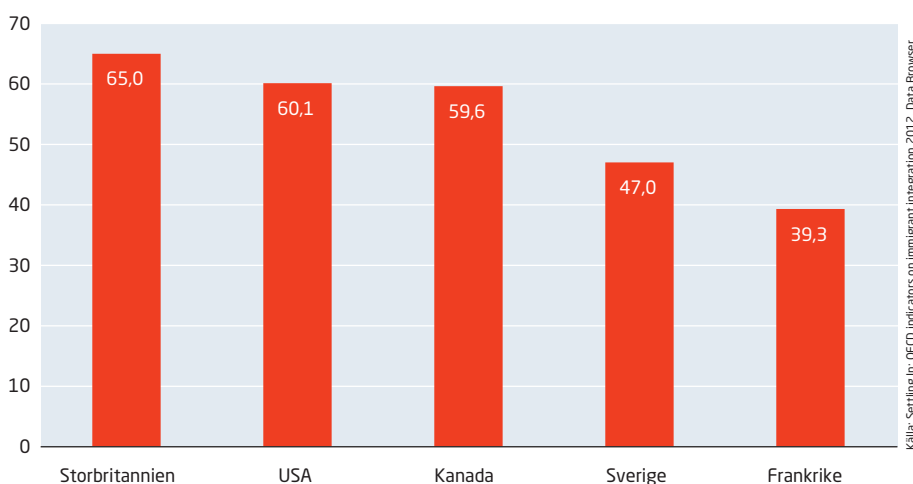
Enligt den senaste sammanställningen, som publicerades 2014 men avser 2009/2010, uppgick sysselsättningsgraden bland nyanlända invandrare till 47 procent i Sverige. Jämfört med övriga fyra länder var sysselsättningen bland nyanlända invandrare



enbart lägre i Frankrike, där den uppgick till knappt 40 procent. Övriga länder uppvisade en markant högre sysselsättningsgrad. I såväl USA som Kanada uppgick motsvarande sysselsättningsgrad till cirka 60 procent och i Storbritannien uppgick den till 65 procent. Värt att notera är dock att sysselsättningsgraden för nyanlända invandrare var lägre i samtliga länder jämfört med sysselsättningsgraden för samtliga utrikesfödda.

**Figur 2. Sysselsättningsgrad bland nyanlända invandrare, 2009-2010\*.**

Procent, 15-64 år



\*Avser personer som har invandrat under de senaste fem åren.

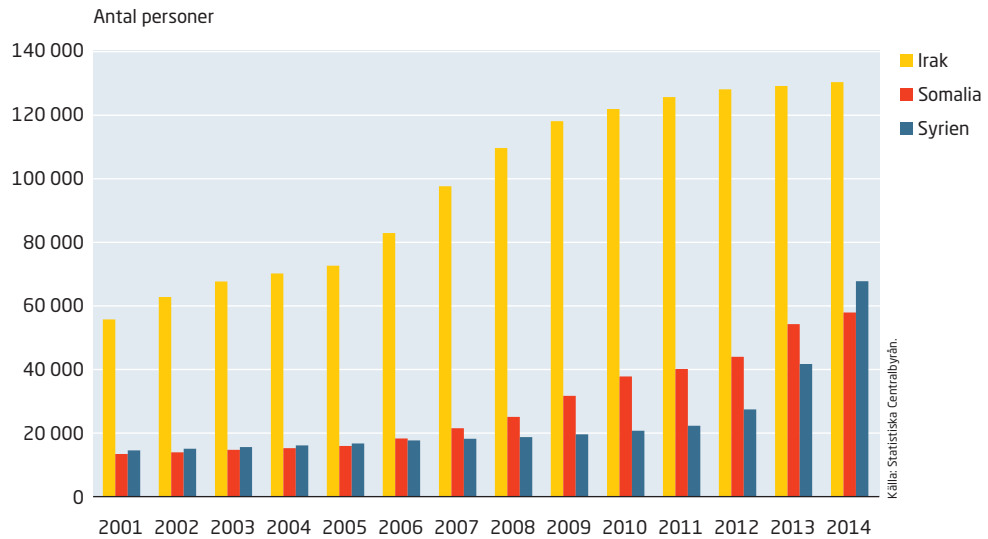
## 2.2 Låg sysselsättning bland stora flyktinggrupper

Ett problem vid internationella jämförelser av sysselsättningsgrad och arbetsmarknadsstatus bland invandrare är det faktum att migrationsstrukturen varierar mellan länder. Invandrare är med andra ord inte någon enhetlig grupp individer. I en del länder, som exempelvis Kanada och Storbritannien, utgörs invandringen i stor utsträckning av så kallad poängbaserad immigration eller arbetskraftsinvandring. I andra länder, som exempelvis Sverige, är en relativt stor andel av invandrarna flyktinginvandrare. Även om anhöriginvandring tenderar att vara förhållandevis stor i de flesta länder, är den ofta kopplad till människor som tidigare har anlänt som flyktingar eller arbetskraftsinvandrare.

I den här rapporten fokuserar vi särskilt på integrationen av flyktingar, samt hur mottagnings- och integrationssystem ser ut i olika länder. Dessvärre finns i dagsläget inte någon internationellt jämförbar statistik över sysselsättningsgrad eller arbetslöshet bland flyktingar. Ett alternativt sätt att jämföra integrationsutfallet i de olika länderna kan emellertid vara att undersöka sysselsättningsgraden bland människor med ursprung från ett visst land men som idag bor i ett annat land.

Vi har här valt att närmare se på människor som ursprungligen kommer från tre länder som under senare år har svarat för en relativt stor andel av flyktinginvandrarna till Sverige, närmare bestämt Somalia, Irak och Syrien. Mellan 2001 och 2014 mer än fördubblades antalet personer som är födda i Irak men bosatta i Sverige, från cirka 56 000 till lite drygt 130 000 personer. Under samma period har antalet utrikesfödda från såväl Somalia som Syrien mer än fyrdubblats, vilket framgår av figur 3 nedan. Sammantaget motsvarar ökningen av antalet utrikesfödda från dessa tre länder cirka 30 procent av den totala ökningen av antalet utrikesfödda i Sverige under perioden 2001–2014.

**Figur 3. Utrikes födda från Irak, Somalia och Syrien i Sverige, 2001-2014.**

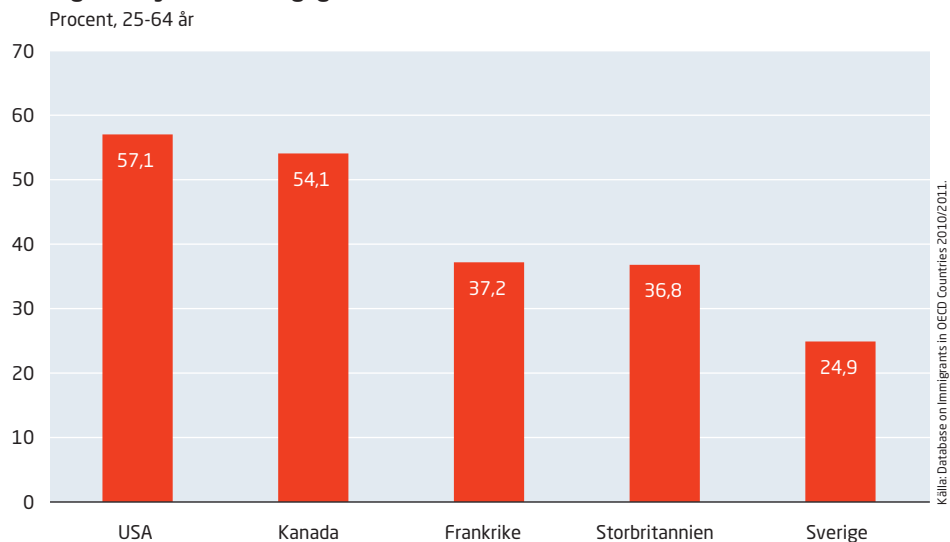


I *Database on Immigrants in OECD Countries 2010/2011* finns omfattande statistik över utrikesfödda i medlemsländerna, uppdelat efter ursprungsland, kön, ålder, utbildningsnivå, samt arbetsmarknadsstatus. Ett problem med dylika databaser är att det i regel tar lång tid mellan uppdateringarna. Statistiken i OECD:s databas, som publicerades 2014, avser exempelvis 2010.

#### Somaliska invandrare

Den arbetsföra befolkningen (25–64 år) av personer födda i Somalia uppgick 2010 till lite drygt 20 000 i Sverige. I Frankrike uppgick motsvarande grupp till lite drygt 1 000 personer, i Storbritannien drygt 60 000 personer, i Kanada drygt 16 000 och i USA knappt 50 000 personer. Bland dessa var knappt 25 procent sysselsatta i Sverige. I Storbritannien och Frankrike uppgick sysselsättningsgraden för motsvarande grupp till cirka 37 procent. I USA och Kanada uppgick sysselsättningsgraden för gruppen till 57 respektive 54 procent (se figur 4).

**Figur 4. Sysselsättningsgrad bland somaliska invandrare, 2010.**



Sverige framstår med andra ord som ett undantag i jämförelsen, med en mycket liten andel somalier på arbetsmarknaden. Statistiken pekar vidare på att integrationen av somalier fungerar relativt dåligt även i Frankrike och Storbritannien, även om gruppen i Frankrike är för liten för att dra några tydliga slutsatser. Även om sysselsättningsgraden är betydligt lägre för somalier än för övriga utrikesfödda i såväl USA som Kanada, pekar statistiken på att somalier har lyckats integreras relativt väl i dessa två länder.

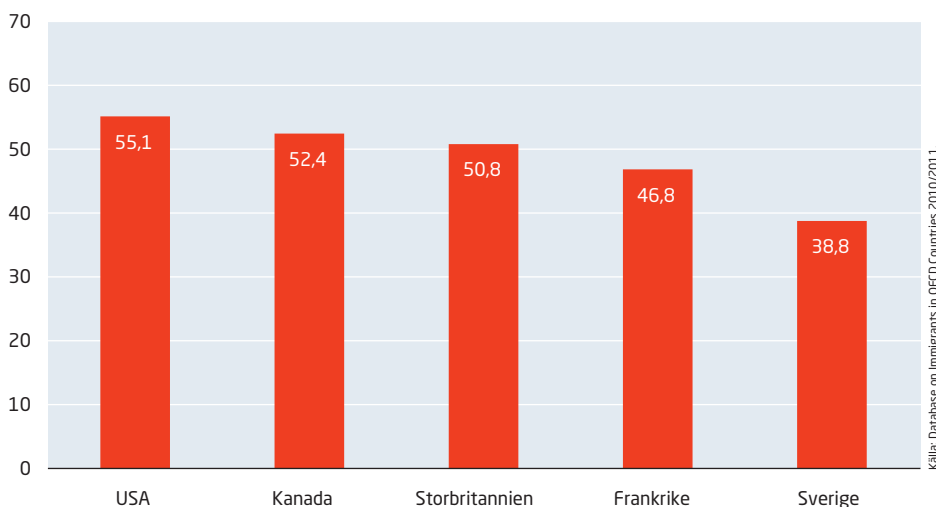
### Irakiska invandrare

En liknande bild kan skönjas då vi jämför sysselsättningsgraden bland irakier i de fem länderna. Den arbetsföra befolkningen av personer födda i Irak uppgick 2010 till drygt 77 000 i Sverige, vilket kan jämföras med cirka 4 000 i Frankrike samma år. I Storbritannien uppgick motsvarande grupp till drygt 56 000 personer, i Kanada nästan 35 000, och i USA knappt 92 000 personer.

Bland irakiska invandrare i Sverige uppgick sysselsättningsgraden till knappt 39 procent, vilket var signifikant lägre än sysselsättningsgraden för irakiska invandrare i övriga länder. Även för irakier är sysselsättningsgraden högre i Kanada och USA jämfört med övriga länder, med en sysselsättningsgrad om 52 respektive 55 procent (se figur 5).

**Figur 5. Sysselsättningsgrad bland irakiska invandrare, 2010.**

Procent, 25-64 år



### Syriska invandrare

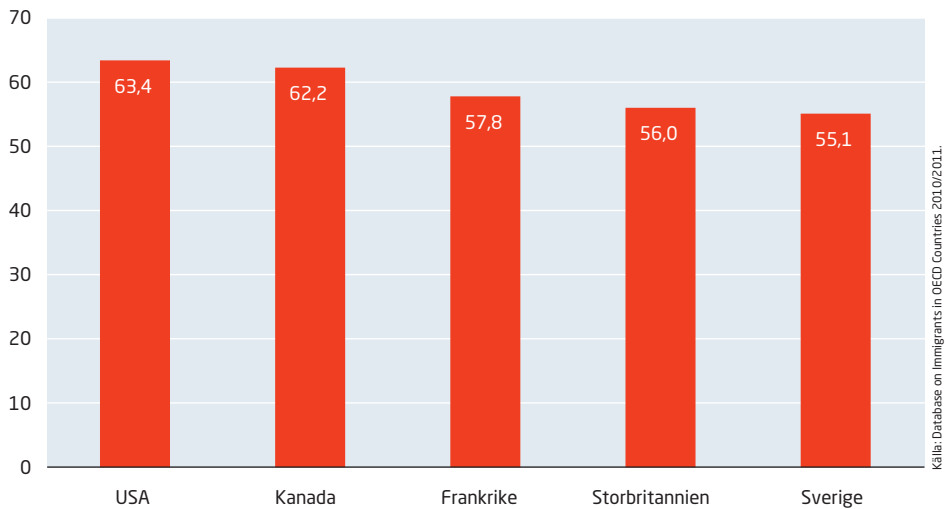
När det gäller invandrare från Syrien är skillnaderna i sysselsättningsgrad inte lika stora. En möjlig förklaring kan vara att den genomsnittliga utbildningsnivån är högre för syrier, jämfört med somalier och irakier. Det kan också bero på att en relativt stor andel av de syrier som var bosatta i de fem länderna 2010 inte var nyanlända. För Sveriges del har exempelvis antalet personer som är födda i Syrien ökat från cirka 21 000 personer till cirka 68 000 mellan 2010 och 2014.

Antalet syriska invandrare i arbetsför ålder uppgick 2010 till nästan 17 000 i Sverige, vilket kan jämföras med lite knappt 11 000 i Frankrike, cirka 7 000 i Storbritannien, cirka 16 000 i Kanada och lite knappt 45 000 i USA. Bland dessa uppgick sysselsättningsgraden till cirka 55 procent i Sverige, 56 procent i Storbritannien, cirka

58 procent i Frankrike, cirka 62 procent i Kanada och drygt 63 procent i USA. Även om skillnaderna är betydligt mindre jämfört med vad som var fallet avseende somalier och irakier, är med andra ord sysselsättningsgraden bland syriska invandrare drygt åtta procentenheter högre i USA än i Sverige (se figur 6).

**Figur 6. Sysselsättningsgrad bland syriska invandrare, 2010.**

Procent, 25-64 år



### 2.3 Potentiella förklaringar bakom skillnader i integrationsutfall

Det finns en rad faktorer som kan förklara skillnaderna i sysselsättning för människor från Somalia, Irak och Syrien i de fem länder som ingår i undersökningen. Vi har exempelvis redan nämnt det faktum att vistelsetiden tenderar att påverka sannolikheten för sysselsättning. En förklaring till den svaga sysselsättningsgraden för svenska invandrare kan således vara att invandringen har ökat snabbare i Sverige än i övriga länder under senare år.

Enligt Statistiska Centralbyrån är emellertid sysselsättningsgraden bland såväl somalier som irakier även efter tio års vistelsetid i Sverige fortfarande mycket låg jämfört med vad som har redovisats här för de övriga länderna (se rapporten *Integration – utrikesfödda på arbetsmarknaden*, som publicerades 2009). Bland de somalier som invandrade 1997 uppgick sysselsättningsgraden 2007 till cirka 35 procent och bland de irakier som invandrade samma år uppgick sysselsättningsgraden tio år senare till cirka 48 procent.

Dessutom är språkbarriären rimligtvis större för de invandrare som kommer till Sverige jämfört med de invandrare som kommer till Storbritannien, Kanada och USA. Det kan dock inte förklara det faktum att integrationen verkar fungera bättre i Kanada och USA jämfört med Storbritannien. Vidare kan en viss självselektion ske, då mer högkvalificerade invandrare kan ha större incitament att söka sig till länder med lägre skatter och generellt högre avkastning på humankapital. Även detta kan tala till Sveriges nackdel. Dessutom kan skatte- och bidragssystem påverka en invandrarers incitament att söka arbete, samtidigt som regleringar på arbetsmarknad och minimilöner kan påverka arbetsgivares vilja att anställa personer som anses ha liten eller ingen erfarenhet från den lokala arbetsmarknaden. Även detta påverkar sannolikt integrationen negativt för Sveriges del.

Det finns emellertid skäl att tro att även mottagnings- och integrationssystem för flyktingar spelar en viktig roll i sammanhanget. I följande avsnitt kommer vi därför att undersöka hur dessa system skiljer sig åt mellan de fem länderna.

## 3 Arbetsförmedlingen - nyckelaktör i den svenska integrationspolitiken

När familjen Nassir från Syrien kommer till Sverige söker de asyl. Det är pappa Yaman, 37 år, mamma Sabeen, 34 år, dottern Lely, 14 år och sonen Akram, 10 år. Pappa Yaman har en utbildning motsvarande en MBA, med examen från ett franskt universitet och var personalchef på ett företag i Damaskus före inbördeskriget. Mamma Sabeen var legitimerad lärare på grundskolenivå med flera års arbetslivserfarenhet. Under handläggningstiden är det Migrationsverket som ansvarar för att asylsökande har möjlighet att hitta bostad. Familjen kan välja mellan att bo i logi under Migrationsverkets regi, som till exempel på en flyktingförläggning, så kallat ABO, eller att söra för att hitta egen bostad, till exempel genom kontakt med andra utrikesfödda som redan har etablerat sig i Sverige, så kallat EBO. Familjen väljer att bo på en flyktingförläggning under asylsökningens processen.

### 3.1 Mottagningen

Familjen har fått uppehållstillstånd. Tjänstemännen på Migrationsverket har berättat om de lediga lägenheterna i en liten kommun i Dalarna och eftersom familjen prioriterade barnens undervisning efter den långa tiden i förläggningen så väljer de att bosätta sig där, inte minst för att barnen snabbt ska komma tillbaka till skolan. Ryktena på förläggningen sade att jobben fanns i storstaden, men makarna valde att förlita sig på att det offentliga systemet skulle fungera bra och litade därför på tjänstemännen.

### 3.2 Bosättning och försörjning

När familjen Nassir kommer till kommunen så blir det kommunens tjänstemän som får ansvar för nästa steg i etableringsprocessen. Det gäller att lösa både bostads- och försörjningsfrågan, men även att bestämma vilken skola barnen ska gå i. Makarna Nassir är mycket nöjda när de snabbt får bostad och barnen äntligen kan börja skolan.

Eftersom familjen inte har egen inkomst än blir makarnas nästa uppgift att gå till kommunens socialförvaltning. Där får de försörjningsstöd för att kunna betala hyra, mat och andra grundläggande behov. Dessutom måste Yaman och Sabeen gå till Arbetsförmedlingen. Myndigheten ansvarar för de nyanländas etablering i Sverige. Där träffar de en handläggare för att delta i ett så kallat etableringssamtal, vilket i sin tur ligger till grund för en etableringsplan (EPA). Enligt myndighetens riktlinjer ska planen kunna implementeras på högst 24 månader, och inkludera utbildning i svenska språket, samhällsorientering, samt åtgärder som syftar till integration på arbetsmarknaden, till exempel genom arbetsmarknadspolitiska program. De programmen genomförs av Arbetsförmedlingen, eller via upphandling av privata utförare (ofta stora utbildningsföretag).

Här börjar bekymren. Eftersom planen ska kunna implementeras på 24 månader så skriver tjänstemännen en rad åtgärder som kan genomföras på den tiden och samtidigt uppfyller en rad andra mål som är viktiga för den lokala arbetsförmedlingen. Det finns en ny arbetsmarknadsinsats, vilken erbjuder praktik på lokala restauranger

dit handläggaren vill skicka Yaman, men han vill hellre börja arbeta som manager inom den privata sektorn. Det finns emellertid inte särskilt många lediga jobb i kommunen och Yamans examen är skriven på arabiska, så tjänstemännen tvekar på att den kan användas i Sverige.

Sabeens utbildning räknas inte heller, eftersom hon inte får arbeta som lärare utan svensk legitimation. Sabeen skickas på en arbetsmarknadsutbildning för städerskor istället. För den lokala arbetsförmedlingen är detta ett bra resultat – den kan rapportera till sina huvudmän att ytterligare två personer har genomgått praktikprogrammet och att man därmed har uppfyllt sin del av den nationella kvoten.

Tjänstemännen berättar också att Yaman och Sabeen måste vara på plats i arbetsförmedlingens kontor för att söka jobb minst två halvdagar i veckan, och söka ett antal jobb varje vecka. Makarna gör som de har blivit tillsagda men förstår inte poängen – det finns väldigt få jobb som motsvarar deras kompetensnivå som de kan söka, så de börjar skicka ut ansökningar till vilket jobb som helst bara för att fylla kvoten. De får förstås aldrig svar, men arbetsförmedlingen kan rapportera att kvoten i etableringsplanen uppfylls enligt instruktion.

### 3.3 Att lära sig språket

Parallellt med Yaman och Sabeens arbetsmarknadsutbildning ska de även lära sig svenska språket. Det blir att gå tillbaka till kommunens socialförvaltning, vilken även ansvarar för den saken. Språkutbildningen sker genom svenska för invandrare, SFI. Dessa kan levereras genom den kommunala förvaltningens egen administration, eller genom upphandling. Det finns flera stora utbildningsföretag som anordnar SFI-utbildning på kommuners uppdrag. I den lilla kommunen i Dalarna finns dock inte tillräckligt underlag för att ha många aktörer, så kommunen sköter den saken själv.

I större städer, som exempelvis Stockholm, finns ofta språkutbildningar som är specialanpassade för olika yrkesgrupper. Svenska för Pedagoger (SFP) hade passat bra för Sabeen och Svenska för ekonomer, jurister, samhälls-, personal- och systemvetare (SFEJ) hade varit bra för Yaman. Dessutom finns Svenska för ingenjörer (SFINX), Svenska för legitimerade inom vården, Svenska för företagare, Svenska för hantverkare, och Svenska för lastbilsförare (Sfb). Dessa kan ses som ”bridging programs” för dessa målgrupper. Eftersom dylika övergångsutbildningar har organiserats inom ramen för språkutbildningar, så organiseras de på samma sätt som SFI i övrigt: kommunen är huvudman och utbildningarna levereras av kommunen eller genom upphandling, och då vanligtvis via ett utbildningsföretag.

Kommunen som Yaman och Sabeen bor i har dock inga sådana resurser, varför de istället får gå i en klass tillsammans med andra nyanlända. Där finns människor med alla möjliga sorters bakgrunder – vissa är analfabeter, andra har bara grundskoleutbildning. Någon har en doktorsgrad från ett universitet i Turkiet. För de högtbildade i klassen så går utbildningen mycket långsamt.

### 3.4 Att översätta sina betyg

Nu har Yaman och Sabeen gått på SFI och Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsinsatser i ett par år. De får äntligen certifikat på att de har genomgått SFI:s olika nivåer. Sabeen har under tiden inte kunnat arbeta som lärare, eftersom hon ännu inte har fått svensk lärarlegitimation, vilket kräver fullgjord SFI. För Yaman finns inga sådana formella hinder. Han kan skicka sina dokument till den statliga myndigheten Universitets- och Högskolerådet som validerar utländsk gymnasial- och

postgymnasial utbildning. Men eftersom han saknar arbetslivserfarenhet från Sverige svarar inte arbetsgivarna på hans ansökningar. En tjänsteman på Arbetsförmedlingen uppmanar Yaman och Sabeen att komplettera sina utbildningar på svensk högskola. För att göra det måste de få allmän behörighet till högskolan, vilket också tar tid.

### 3.5 Invandrarorganisationer

Yaman och Sabeen har inte gått sysslösa på fritiden. På SFI och Arbetsförmedlingen träffade de andra nyanlända från Mellanöstern. Åtminstone i arabiska språket hade de något gemensamt. De började träffas på fritiden och efter en tid började Sabeen hjälpa en grupp barn med läxläsning. Det var enda sättet för henne att göra något som liknade läraryrket. Barnen fick undervisning i arabiska, matematik och franska. Tillsammans med andra invandrare från Mellanöstern skapar gruppen en förening – Yaman, med sin bakgrund som personalchef, får bli föreningens sekreterare och koordinera aktiviteter. De blir tvungna att själva lära sig alla regler om hur man grundar en förening, skriver stadgar, och sköter kassafunktioner i det svenska systemet.

När föreningen har bildats är det många som vill att den ska göra något mer än läxhjälp, till exempel bli en träffpunkt där gruppen kan ge varandra stöd med jobbsökandet. De går till kommunen och berättar om hur deras förening hjälper till med integrationen, men det finns inget stöd för dem för sådana aktiviteter, skolan ansvarar ju för barnens utbildning och Arbetsförmedlingen för integrationen på arbetsmarknaden. Kommunens tjänstemän föreslår att de ska söka kulturstöd istället. De kan få några tusenlappar per år för att arrangera kulturkvällar där de visar upp syriska danser och lagar mat. Yaman och Sabeen arrangerar en sådan kväll, då allt stöd är bättre än inget alls, men de känner att det är långt ifrån tillräckligt för allt de vill göra.

Invandrarnas organisationer saknas generellt som leverantörer av etableringstjänster. År 2012 sammanställde SVT information om Arbetsförmedlingens 30 största kompletterande aktörer i Sverige, alltså de agenturer som på upphandling av Arbetsförmedlingen levererar utbildningar och andra tjänster åt arbetslösa. Av dessa var två en del av folkhögskolesfären, en var en stiftelse ägd av ett universitet och en var en ideell förening. Övriga var privata bolag. Det fanns alltså inte några invandrarorganisationer bland dessa, trots att utrikesfödda utgör en viktig målgrupp för Arbetsförmedlingen, särskilt med det nya etableringsansvaret. Motsvarande kan sägas om kommuner som upphandlar SFI, det vill säga svenska för invandrare, inte heller här finns invandrarorganisationer bland de etablerade aktörerna.

Ett exempel på en invandrarorganisation som har agerat för att lösa sociala problem för sina medlemmar är Afrosvenskarnas Riksförbund. Projektet Simba Center, som nu är avslutat, syftade exempelvis till att skapa sysselsättning åt utrikesfödda kvinnor av framför allt afrikansk härkomst som stod utanför arbetsmarknaden. Mer nyligen har föreningen drivit projektet Kultur Aktiv för rörelsehindrade med afrikansk härkomst. Båda verksamheterna drevs dock i projektform, inte på permanent basis, och de hade inte nyanlända som särskild målgrupp.

### 3.6 Den offentliga finansieringen

Insatserna finansieras via Arbetsförmedlingens budget för arbetsmarknadspolitiska insatser och kommunernas försörjningsstöd och budget för Svenska för Invandrare (SFI). Det innebär att myndigheter på två nivåer är inblandade, vilket kan leda till koordinationsvårigheter. Dessutom har Länsstyrelserna i uppdrag att agera tillsynsmyndighet.



### 3.7 Vad hände sedan?

Efter fem år har Yaman och Sabeen fortfarande bekymmer med etableringen i Sverige. Nu är dottern Lely 19 år, men eftersom hon förlorade ett år på flyktingförläggningen så går hon ut gymnasiet först nu. Sonen Akram är 15 och har just börjat på högstadiet. Makarna Nassir får då och då påhugg med tillfälliga anställningar här och där. Yaman har jobbat på en restaurang till och från och funderar på att skaffa ett körkort för att kunna köra taxi. Sabeen jobbar några timmar då och då på en städfirma.

Yaman har ofta kontakt med sin kusin, Moussa. Han valde sin egen väg och begav sig till Stockholm, trots att Migrationsverkets tjänstemän sade att det skulle bli svårt att få bostad där. Det blev det, men å andra sidan fanns det betydligt fler jobb. Moussa lyckades få arbete via kontakter i Alby, först i en butik, sedan tog han anställning i lokaltrafiken som busschaufför efter att Arbetsförmedlingen hjälpt honom att skaffa ett busskörkort.

Makarna Nassir känner att de inte vågar arbeta för mycket, eftersom de fortfarande får försörjningsstöd, och om de jobbar för många timmar förlorar de stödet. Det finns inte många jobb i kommunen och när arbetsmarknaden är så osäker är försörjningsstödet deras enda säkra inkomstkälla. Därför måste de tacka nej till för många timmar. Det stressar dem, men just nu vet de varken ut eller in. De sitter fast. Kanske barnen, som har svensk utbildning, kan få det bättre, hoppas de.

## 4 Invandrarorganisationer bidrar till integrationen i Kanada

Familjen Azar från Syrien, pappa Sayid, 36, med en syrisk civilingenjörsexamen, mamma Rima, 34 år, som har gymnasieexamen, sonen Marwan, 16 år och döttrarna Sara och Rasha, 14 och 11 år gamla, anländer till Toronto. Efter nästan två år i ett flyktingläger har de äntligen fått asyl i Kanada. Den kanadensiska motsvarigheten till Migrationsverket, Citizenship and Immigration Canada (CIC) behandlade ärendet. Kanada tar inte in så många kvotflyktingar, men det finns andra vägar in i landet. Via kontakter med en kusin som bor i Toronto hittade mamma Rima organisationen Windsor Women Working with Immigrant Women, WWWIW, baserad i staden Windsor, Ontario, som sponsrar flyktingar privat. Organisationen var till stor hjälp under familjens asylsökningprocess. WWWIW är en välgörenhetsorganisation som bildades 1982 med ett tjugotal anställda och är en av ett 90-tal sådana organisationer – inklusive religiösa samfund – över hela landet som sponsrar flyktingar.

Två kontaktpersoner från WWWIW möter familjen på flygplatsen och ger dem skjuts till Windsor, fyra timmar utanför Toronto. Det privata stödet går till så att flyktingarna får uppehållstillstånd under villkoret att sponsorn står för välfärdskostnaderna under flyktingarnas första tid i landet. Det kostar i genomsnitt ungefär SEK 150 000 per familj, eller ännu mer om familjen behöver sjukvård, vilket privatsponsrade flyktingar inte längre har rätt till. Organisationen samlar huvudsakligen in dessa pengar genom donationer.

### 4.1 De nyanlända väljer bosättningsort

De kanadensiska myndigheterna frågade aldrig om var familjen Azar tänkte bosätta sig. De fick välja själva och valde Windsor eftersom deras sponsrande organisation finns där. Ungefär 80 procent av invandrarna till Kanada bosätter sig i en av de tre största städerna, Toronto, Montreal eller Vancouver, med omnejd.

### 4.2 Välgörenhet och invandrargrupper sköter mottagning och etablering

WWWIW ger mat och husrum samt juridiska råd åt familjen under den första tiden. Bostaden är den billigaste tänkbara, eftersom resurser saknas. Det blir en jobbig första tid. Det visar sig att det finns ohyra i lägenheten och de blir tvungna att byta ut alla möbler för att bli av med dem. Samtidigt ger WWWIW så mycket stöd som organisationen förmår. I personalen finns professionella psykologer och kuratorer som kan hjälpa till med krishantering och bearbetning av krigstrauma. Barnen får stöd att hitta en skola och de får grundläggande vägledning om det kanadensiska samhället. Genom rådgivningen kan både pappa Sayid och mamma Rima ta kanadensiskt körkort, vilket är viktigt för att kunna få arbete. Tjänsterna finansieras genom kontrakt med Citizenship and Immigration Canada.

Efter det första året bestämmer sig familjen Azar för att flytta till Toronto. Föräldrarna har hört att det ska gå lättare att få jobb i Kanadas största stad och dessutom har de släkt där. När de kommer till Toronto får de fortsatt stöd från en så kallad *settlement service agency*, en etableringsagentur. Agenturen är en invandrarorganisation, grundad av invandrargrupper som skapat ett stödcentrum för nyanlända, det

vill säga utrikesfödda som har kommit under de senaste tre åren. De många volontärer och andra personer som jobbar på agenturen bidrar med hjälp. Det handlar om allehanda samhällstjänster, från att skaffa bostad och skola åt barnen till att få rådgivning angående integrationen till arbetslivet och utbildning i engelska efter att uppehållstillståndet har godkänts.

Familjen Azar väljer att vända sig till Arab Community Centre of Toronto. Den organisationen startades på 1970-talet av invandrare och har nu fler än 20 anställda med fyra kontor över Torontos storstadsregion. Den är en av många liknande organisationer skapade av invandrargrupper som nu levererar introduktionstjänster till nyanlända utrikesfödda. De största, som COSTI – grundad av den italienska gruppen på 1950-talet – eller JVS – grundad av den judiska församlingen, har flera hundra anställda med många kontor över hela staden. Centre for Immigrant & Community Services, Settlement Assistance & Family Support Services, The Cross-Cultural Community Services Association, Skills for Change och Tropicana är några andra sådana organisationer utrikesfödda kan vända sig till för stöd.

Att organisationerna grundades av invandrargrupper reflekteras på många sätt. Deras mission och vision är fokuserad på att ge utrikesfödda eller deras barn stöd. Styrelse, personal och volontärer – både managers och i fronten – är ofta själva utrikesfödda. Organisationerna har kapacitet att leverera jobb- och etableringstjänster på många olika språk och med djupgående förståelse för de utrikesföddas kulturer, vilket är mycket viktigt för effektiv kommunikation och för att skapa ett starkt förtroendekapital mellan personal och användare.

De levererar språkutbildning och stöd till inträde på arbetsmarknaden genom en lång rad program. Det första är etableringsprogrammet, Immigrant Settlement and Integration Program (ISIP). De nyanlända får prata med en av organisationens rådgivare och kan då bestämma vilket av dess program som kan vara till nytta under etableringsprocessen. Det kan handla om allt från att få tips om hur man kan hitta bostad eller barnomsorg, språkutbildning, jobb-coachning och mentorskap för arbetsmarknaden, till information om det lokala området, inklusive guidade turer av staden och grannskapet för att lära sig hitta samhällstjänster, eller rekreation, men också kvinno-grupper och stödgrupper för föräldrar.

Organisationerna har också många program för nyanlända som vill komma in på den kanadensiska arbetsmarknaden. Rådgivningen inkluderar stöd för att utveckla karriärvägar som tar hänsyn till den kompetens de nyanlända tagit med sig till Kanada, råd om hur en stark CV ska designas, råd om hur man kommer igenom valideringen för kanadensiska licensyrken, mentorprogram där de nyanlända får handledning av personer som är etablerade inom ett relevant yrke. De har också program för arbetslösa ungdomar och för hantverkare i bristyrken. Dessutom driver de äldreomsorg och organiserar bidragsstött boende.

### **4.3 Att lära sig språket**

Pappa Sayid och mamma Rima är inte duktiga på engelska. En av de tjänster som invandrarorganisationerna står för är språkutbildningen. I Kanada kallas detta inte ”engelska för invandrare”, som är formuleringen i Sverige, utan istället ”engelska som andraspråk” – English as a Second Language (ESL). Dessa utbildningsprogram varierar i utformning mellan provinserna. I Ontario, där Toronto ligger, finns program som Language Instruction for Newcomers to Canada (LINC) vilket är en introduktionskurs tillgänglig för alla nyanlända utrikesfödda. Andra program är Enhanced Language Training Program for Internationally Trained Professionals och Language

Training at the Workplace (LTW). Det förra är riktat till utrikesfödda som redan har en utbildning i vissa bristyrken när de anländer till Kanada, men som saknar det kanadensiska yrkesspråket. Dessa yrken varierar över tid, det kan röra sig om revisorer, sekreterare, lärare, eller yrken inom sjukvården. Det senare är ett språkprogram som är baserat på arbetsgivares behov – en utrikesfödd person får arbete eller praktik på en arbetsplats och samtidigt språkträning enligt arbetsgivarens urval och utifrån verksamhetens behov.

Även i Vancouver, British Columbia, finns Language Instruction for Newcomers to Canada (LINC), eftersom det programmet finansieras av den federala regeringen. Där finns också programmet Clear Communication for the Workplace (CCW), vilket är en kurs som ger färdighet i hur man kommunicerar klart och koncist på arbetsplatsen. Det är mer allmänt designat än de yrkesspecifika programmen i Ontario, och syftar till att ge en generell färdighet i arbetsplatsetikett och presentationsteknik.

#### 4.4 Det offentliga betalar genom kontrakt

Både provinsiella och federala myndigheter finansierar program för utrikesfödda. På den federala nivån finns framför allt två myndigheter, som ungefär motsvarar svenska Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. Dessa är Citizenship and Immigration Canada och Service Canada. Den första är framför allt fokuserad på språkutbildningar, där LINC-programmet, som har drivits sedan 1992, dominerar. Myndigheten ger också viss finansiering till aktiviteter som bevarar kulturarv och dylikt.

#### 4.5 Att översätta sina betyg: validering och "bridging programs"

Pappa Sayid vill finna ett jobb som motsvarar hans kompetensnivå så snabbt som möjligt. För att kunna göra det måste han översätta sina betyg. Den federala myndigheten Service Canada fokuserar på etablering på arbetsmarknaden. En viktig fokus för myndigheten är validering av betyg från andra länder och myndigheten finansierar därför organisationer som driver program för detta syfte. Sådana organisationer kan vara allt från provinsiella myndigheter och ackrediteringsinstitut för olika yrkesgrupper till fackföreningar, högskolor, universitet och invandrarnas egna organisationer.

De provinsiella myndigheterna finansierar också den typen av insatser. I Ontario kallas de för "Bridge Training Programs", där varje program inleds med en analys av den utrikesföddes färdigheter, utbildning och arbetslivserfarenhet, följt av yrkesspecialiserad träning, bland annat i yrkesspråk, och certifiering för legitimationsyrken. Ontario har sådana program för ett 30-tal yrken, däribland inom arkitektur, hantverk, barnomsorg, sjukvård, IT, juridik, socialarbete, utbildning, samt för civilingenjörer. När kontaktpersonerna på Arab Community Centre of Toronto berättar om dessa program, söker pappa Sayid genast dit för att kunna få det certifikat han behöver för att arbeta inom sitt gamla yrke i Kanada. Det var många år sedan han kunde arbeta i det fältet, och han måste nu hämta in denna kunskap. Det är det programmet är till för.

För de som kommer till British Columbia finns liknande program. Skillnaden är att istället för att rikta programmet till särskilda yrkesgrupper, så får tjänsteleverantören – högskolor, invandrarorganisationer och andra – genomföra utvärderingen av sökandes kompetensprofil och hur man bäst genomför insatser för introduktion till arbetsmarknaden. Denna process inkluderar inte nödvändigtvis validering i formell bemärkelse.

## 4.6 Vad hände sedan?

De första åren i migrationsprocessen har varit svåra för familjen Azar; den långa handläggningstiden, besväret att hitta en sponsor, att inte ha rätt till sjukvård den första tiden, den dåliga kvaliteten på det första boendet, allt detta har varit starka orosmoment för familjen. Över tid förbättras deras situation dock. Kontaktpersonerna på Arab Community Centre of Toronto gav Pappa Sayid och mamma Rima de råd de behövde för att få sitt första jobb. Dessa jobb var inte välbetalda. Sayid fick arbete som lagerarbetare och Rima hittade jobb på en bokaffär. När Sayid senare var klar med sitt så kallade bridging program kunde han dessutom söka arbete som högutbildad och hittade en inträdesposition på ett teknikföretag. Både det sociala nätverk som välgörenhets- och invandrarorganisationer har kunnat hjälpa makarna Azar med och den examen Sayid hade med sig har varit avgörande för den positiva utvecklingen.

Sayid är nu i 40-årsåldern och ligger ungefär ett årtionde efter i lön jämfört med en infödd kanadensare. Hans lön är också lägre jämfört med de arbetskraftsinvandrare som kom samtidigt som honom, men familjens situation är icke desto mindre bättre än den för kvotflyktingar som kom till Kanada genom den federala regeringens försorg.

Familjen Azar har hört talas om hur det gick för en familj som kom den vägen – de satt i samma flyktingläger i Libanon. Den familjen hamnade i en liten kommun på landsbygden, eftersom myndigheterna valde att placera dem i en kommun där det fanns tillgång på bostäder, men inte nödvändigtvis tillgängliga jobb. Utan kontaktnätverk fastnade de i isolering och utanförskap, med behovsprövat försörjningsstöd som huvudsaklig inkomstkälla. De måste därför vara försiktiga med hur många timmar de arbetar om de kan hitta ett jobb – om de får för hög lön så tas försörjningsstödet bort, och det skulle innebära en ekonomisk förlust för familjen. De hade redan efter ett år i landet betydligt sämre ekonomi än familjen Azar och den skillnaden har dessutom blivit tydligare för varje år som gått.

## 5 Frivilligorganisationers roll vid integration av flyktingar i USA

En solig dag i oktober anländer Khadka, en 30-årig man från Bhutan, på Dulles International Airport i Washington D.C. Resan dit har varit lång. I Bhutan tillhörde Khadka den nepalesiska minoriteten, vilken under en längre period har varit utsatt för förtryck och diskriminering i den lilla buddhistiska monarkin. Khadka flydde därför i tidig ålder, tillsammans med sina föräldrar och syskon, till Nepal, där han bodde i ett flyktingläger i drygt tio år innan han slutligen fick möjlighet att ansöka om flyktingstatus med hjälp av den Internationella Organisationen för Migration (IOM).

Khadkas flyktingstatus avgjordes slutligen efter att han hade intervjuats av den amerikanska motsvarigheten till Migrationsverket, Immigration and Naturalization Service (INS), varpå det amerikanska utrikesdepartementet, i samarbete med INS och IOM, anordnade resehandlingar till USA. Resekostnaden finansierades med hjälp av ett räntefritt lån från IOM. Khadka förväntas påbörja en avbetalning av lånet sex månader efter ankomst, med målet att den fullständiga avbetalningen ska vara klar efter 3,5 år. Asylsökande, det vill säga individer som har rest till USA på eget bevåg, exempelvis med hjälp av student- eller turistvisa eller helt utan giltiga dokument, kan ansöka om flyktingstatus väl på plats.

Några veckor före avresan fick Khadka gå en snabbkurs, anordnad av det amerikanska utrikesdepartementet, med föreberedande information inför ankomsten i USA. Dessutom fick han en bok, *Welcome to the United States*, som på ett pedagogiskt sätt förklarade vad som väntade honom i USA. Boken var dessutom översatt till nepalesiska, vilket underlättade för Khadka.

### 5.1 Självförsörjning är mottagningssystemets ledord

När Khadka stiger av planet möts han av en leende kontaktperson från frivilligorganisationen International Rescue Committee (IRC). Under de följande åtta månaderna kommer kontaktpersonen från IRC att fungera som ett allmänt stöd, som hjälper till med allt från att skaffa ett *social security number* och skriva in sig på en språkkurs till att skaffa bostad och arbete.

IRC är en av nio frivilligorganisationer som, med hjälp av finansiellt stöd från den amerikanska myndigheten för flyktingmottagande, Office of Refugee Resettlement (ORR), samt privata donationer, hjälper flyktingar att integreras i det amerikanska samhället. De nio frivilligorganisationerna har tillsammans cirka 350 kontor över USA, varav IRC svarar för 22 kontor. De tre största frivilligorganisationerna i Washington D.C. och Maryland som hjälper nyanlända flyktingar att komma till rätta under sin första period i USA är Catholic Charities, Lutheran Social Services och IRC.

ORR:s uppdrag är att ge nyanlända möjligheten att maximera sin potential i USA, samt att erbjuda resurser för att hjälpa de nyanlända att bli integrerade medlemmar i det amerikanska samhället. Utöver flyktingar och asylsökande riktar sig ORR:s mottagnings- och integrationsprogram även till nyanlända invandrare från Kuba, Haiti, vietnamesiska barn och barnbarn till amerikanska soldater samt de förras mödrar och vårdnadshavare, offer för människohandel, överlevare från tortyr, samt barn som

I den amerikanska lagstiftningen definieras flykting- och asylbegreppet i 1952 års Immigration and Nationality Act, som i stora drag följer Genèvekonventionens riktlinjer. Kortfattat definieras en flykting som en individ som är på flykt från det land där denna tidigare var bosatt, samt som inte kan garanteras skydd av det forna hemlandet till följd av förföljelse (eller välgrundad rädsla för förföljelse) på grund av etnicitet, nationalitet, religion, medlemskap i en särskild social grupp, eller politisk åsikt.

invandrat utan medföljande. Ett övergripande mål är att den nyanlända invandraren så snabbt som möjligt skall bli självförsörjande. I myndighetens senast publicerade delgivningsrapport till kongressen (från 2013) finner man orden *self-sufficiency* och *self-sufficient* 79 gånger på cirka 120 sidor.

## 5.2 Finansiering av integrationsprogram

Under Khadkas första 30 dagar i USA hjälper IRC till med allt från att fixa bostad och möbler till att köpa mat och kläder. Dessutom tar de, naturligtvis i samråd med honom, fram en särskild handlingsplan för den fortsatta integrationen. Khadka får dessutom ett särskilt flyktingbidrag (som ligger i nivå med delstatens socialbidrag) samt sjukvård under de första åtta månaderna, men därefter ska han i princip vara självförsörjande.

Frivilligorganisationer får i USA ett federalt anslag för att under de första tre månaderna hjälpa flyktingar att integreras i det nya samhället, men privata donationer och särskilda stöd på delstatsnivå möjliggör ofta längre insatser. IRC bidrar exempelvis, som nämndes ovan, med en stödperson under de första åtta månaderna efter en flyktings ankomst.

Utöver de frivilligorganisationer som får offentligt stöd inom ramen för mottagnings-systemet finns även en rad invandrarorganisationer, som med hjälp av donationer och volontärer erbjuder hjälp vid den fortsatta integrationen. Ett fyrtiotal av dessa organisationer får dessutom finansiellt stöd från ORR inom ramen för programmet Ethnic Community Self-Help, vars syfte just är att underlätta för invandrarorganisationer att ge stöd åt flyktingar att bli integrerade medlemmar i det amerikanska samhället. Khadka kommer tidigt i kontakt med Association of Bhutanese in America, som i samarbete med IRC har utvecklat ett särskilt integrationsprogram för bhutanesiska flyktingar, vilket passar utmärkt för Khadka.

## 5.3 Familj och ekonomiska faktorer avgör bosättningsort

Många flyktingar har familj och släkt som redan bor i USA och bosättningsorten blir då ofta i närområdet till var dessa bor. Khadka hamnade exempelvis i Silver Spring, Maryland, tjugo minuters bilresa från Washington D.C., då han har ett par kusiner som redan bor där.

För de som inte har släkt i USA hjälper frivilligorganisationerna till att välja bosättningsort. Detta styrs delvis av att organisationerna får särskilda subventioner från ORR om flyktingen placeras i så kallade "Preferred Communities", vilket definieras som områden där andelen bidragstagare är relativt låg samt där inkomspotentialen är hög i förhållande till levnadskostnaderna. De cirka 60 000 bhutaner som har kommit under de senaste fem åren har hamnat runtom hela USA. De tre populäraste destinationerna har dock varit Pennsylvania, Texas och New York.

## 5.4 Språkutbildningar

En rad olika organisationer och community colleges anordnar språkundervisning för invandrare som behöver lära sig bättre engelska (English as a second language), ofta till en mindre kostnad. I Silver Spring finns till exempel LADO International Institute, som erbjuder en rad olika intensivkurser i engelska, vilka varierar i pris från cirka SEK 2 000 till cirka SEK 6 000. Många språkutbildningar finansieras emellertid helt eller delvis av utbildningsdepartementets Adult Basic Education-program, i kombination med finansiellt stöd från stiftelser och privata donationer.



Khadka pratar redan vid ankomsten i USA ganska bra engelska, men då han är intresserad av att jobba inom hotellbranschen skulle han gärna vilja förbättra sitt ordförråd för att på det viset förbättra arbetsmarknadsutsikterna. Kontaktpersonen från IRC tipsar om att Montgomery College, som har en filial i Silver Spring, erbjuder kostnadsfria yrkesanpassade engelskakurser för flyktingar och asylsökande. Khadka registrerar sig därför tidigt, med hjälp av kontaktpersonen, på tremånaderskursen *ESOL Hotel Careers*.

Flertalet av de äldre bhutaneserna och nepaleserna i Silver Spring tar varje onsdag bussen till ett lokalt bibliotek där det erbjuds gratis engelskundervisning. Dessutom anordnar det lokala IRC-kontoret kurser i såväl engelska som datorkunskaper, samtidigt som de har ett nätverk av handledare, som på volontärbasis ägnar ett par timmar per vecka åt att hjälpa flyktingfamiljer att lära sig engelska. Bland annat har de två välgörenhetsorganisationerna Baskin Family Foundation och The Herb Block Foundation donerat hundratusentals kronor till IRC i Silver Spring, med syfte att förbättra organisationens support till flyktingars engelska- och datorkunskaper.

## 5.5 Validering av utländska betyg

Khadka har gymnasieexamen från Nepal, men ser inte något större behov av att försöka få utbildningen validerad i sitt nya hemland. Han vill först testa lyckan på arbetsmarknaden, men om det skulle gå mindre bra får han naturligtvis tänka om och kanske rentav sikta på att läsa vidare. Dessutom tänker han att språkutbildningen med hotellinriktning borde kunna öppna upp för nya möjligheter.

Det finns inte någon enskild myndighet i USA med uppdraget att validera utländska examina eller särskilda yrkeskvalifikationer. Huruvida en utländsk utbildning anses vara adekvat för vidarestudier avgörs av det universitet eller den högskola som anordnar en vidareutbildning. På motsvarande sätt är det upp till en arbetsgivare att avgöra om en sökande har relevant utbildning. På delstatsnivå finns det dessutom licenskrav inom många yrkeskategorier, varför särskilda licensieringsstyrelser avgör om utländska utbildningar, certifieringar eller kvalifikationer är tillräckliga för att en individ ska få en licens till ett specifikt yrke.

Det finns dock en rad organisationer och företag som utvärderar utländska utbildningar och ger rekommendationer för yrkeskvalifikationer. Dyliga utvärderingar varierar i kostnad beroende på komplexiteten i analysen och mängden tillgänglig dokumentation, och finansieras i regel antingen av den enskilda individen eller av en arbetsgivare. Den icke-vinstdrivande organisationen World Education Services erbjuder exempelvis en heltäckande validering av en utländsk examina för en avgift på mellan SEK 1 000 och SEK 1 500.

## 5.6 Vad hände sedan?

Det har nu gått fem år sedan Khadka först anlände till USA och det har på många sätt varit en prövösam tid. Det flyktingbidrag som Khadka levde på under de första månaderna räckte inte till mycket mer än hyra och mat. Redan efter ett halvår lyckades han emellertid, tack vare en bekant från Association of Bhutanese in America, få ett deltidsjobb som diskare på en lokal restaurang som serverar indisk och nepalesisk mat. Även om lönen var låg möjliggjorde det ekonomiska tillskottet trots allt en levnadsstandard som vida översteg den Khadka hade vant sig vid på flyktinglägret i Nepal.

Språkutbildningen, med inriktning mot hotellbranschen, gav dessutom resultat. En av lärarna hjälpte honom att komma i kontakt med ett större hotell i Washington D.C., som ganska snabbt erbjöd honom ett jobb som bellboy, eller piccolo, vilket han nappade på. Khadka har nu jobbat på hotellet i snart fyra år och trivs bra, även om lönen förstås hade kunnat vara bättre. Minimilönen i Washington D.C. uppgår till USD 10.50 per timma, vilket motsvarar ungefär SEK 85, men därtill tjänar Khadka en hel del i dricks. Förhoppningsvis kan en position som receptionist öppnas upp inom en snar framtid, vilket skulle vara en fin karriärmöjlighet för Khadka.

Med en liten bättre lön hoppas han dessutom kunna spara en slant till det bröllop och bröllopsresa som han planerar med sin flickvän, Shristi, som han träffade via en kusin för ett par år sedan. Paret bor tillsammans i en liten spartanskt inredd tvårumslägenhet i Silver Spring, varifrån Khadka pendlar till jobbet i Washington D.C. fem till sex dagar per vecka. Shristi har precis avslutat en kort vårdbiträdesutbildning, speciellt inriktad för flyktingar, på Montgomery College.

Khadkas situation är inte unik. Enligt den senaste folkräkningen, från Census Bureau, uppgick arbetslösheten bland etniska nepaleser till cirka tio procent 2013. Det kan jämföras med en arbetslöshet om cirka åtta procent för hela den amerikanska befolkningen, enligt samma undersökning. Då ska man också komma ihåg att nästan hälften av alla nepaleser hade kommit till USA under de senaste tre åren och cirka 90 procent hade invandrat år 2000 eller senare.

## 6 Storbritanniens Gateway Protection Programme

Yusuf och Fathia, samt deras son Anwar, har precis landat på flygplatsen i Manchester. De känner sig ganska trötta efter den nästan 20 timmar långa resan, men förhoppningarna inför framtiden i det nya hemlandet är stora. Efter att ha bott nästan tjugo år i det gigantiska flyktinglägret Dadaab i Kenya, dit både Yusuf och Fathia flydde från inbördeskrigets Somalia, känner de att de vann en vinstlott då de fick möjlighet att flytta till Storbritannien. Paret är i dryga 30-årsåldern och är redo att påbörja ett nytt liv i det nya landet.

Immigrationsprocessen började med att de lokala tjänstemännen från FN-organet UNHCR i Dadaab godkände Yusuf och Fathias ansökan om flyktingstatus, då utsikterna för en återvändo till Somalia respektive möjligheterna att integreras i Kenya bedömdes vara dåliga. Home Office, det vill säga det brittiska inrikesdepartementet, tog därefter beslut om att familjen var välkommen till Storbritannien inom ramen för flyktingprogrammet Gateway Protection. Kort därefter fick de delta i en endagsutbildning, arrangerad av Home Office, som behandlade brittisk kultur och samhälle.

### 6.1 Frivilligorganisation ansvarar för mottagningen

På flygplatsen möts den somaliska familjen av två kontaktpersoner från den brittiska frivilligorganisationen Refugee Action, som med hjälp av en tolk välkomnar familjen till Storbritannien. Kontaktpersonerna, som jobbar på volontärbasis, kör familjen till den lilla staden Bury, en dryg mil nordväst om Manchester. Där får de träffa kommunens asylteam, som informerar om en rad praktiska detaljer, exempelvis var familjen kommer att bo under de kommande månaderna, vad deras nya hyreskontrakt innebär, samt vem man bör kontakta vid olycksfall eller andra nödfallssituationer. Därefter får familjen skjuts till sin nya lägenhet i Bury.

Den första veckan i landet är intensiv. Kontaktpersonen från Refugee Action hjälper till med allt från att visa var man handlar mat, hur den offentliga infrastrukturen fungerar, var polis och sjukhus är belägna, till att skriva in Yusuf och Fathia på Jobcentre Plus, motsvarigheten till Arbetsförmedlingen, som hanterar såväl jobbförmedling som utbetalning av bidrag. Mot slutet av veckan anordnas en välkomstmiddag, där familjen, tillsammans med en rad andra nyanlända flyktingar, introduceras till en rad lokala organisationer, som exempelvis några religiösa grupper, diverse supportgrupper, samt invandrarorganisationer.

Under familjens andra vecka i Storbritannien får kontaktpersonen från Refugee Action möjlighet att närmare lära känna familjen. En tydlig utvärdering av familjens behov görs. Paret skrivs in på ett lokalt college för språkundervisning, det vill säga English for Speakers of Other Languages (ESOL), och sonen skrivs in på en lokal skola. Dessutom registreras familjen hos en så kallad General Practitioner, vilket är den husläkare som kommer att fungera som den första ingången till den brittiska sjukvården.

## 6.2 Tolv månaders integrationsprogram

Under de följande månaderna träffar Yusuf och Fathia regelbundet kontaktpersonen från Refugee Action, inom ramen för ett tolv månader långt integrationsprogram. Kontaktpersonen hjälper inte minst till med stöd och rådgivning vad gäller frågor som rör bidragssystemet, utbildning, sjukvård och dylikt. En personlig integrationsplan tas fram i samarbete mellan kontaktpersonen och paret, med syfte att kartlägga deras behov och aspirationer för de första tolv månaderna i Storbritannien. Särskild fokus läggs också på att låta paret komma i kontakt med ett antal frivilligorganisationer och inte minst invandrarorganisationer.

Under de senaste decennierna har antalet somalier vuxit snabbt i Storbritannien. Många har kommit som flyktingar direkt från Somalia, eller flyktingläger i närområdet, men en betydande andel har flyttat till Storbritannien efter att ursprungligen ha anlänt som flyktingar i andra länder, som Nederländerna, Norge och Sverige. I Manchester-området bor det i dagsläget cirka 30 000 somalier och det finns en rad invandrarorganisationer för somalier.

Yusuf och Fathia engagerar sig tidigt i Somali Adult Social Care Agency (SASCA), vilken är en organisation som bildades 2007 genom en sammanslagning av sex somaliska organisationer. SASCA hjälper bland annat sina medlemmar med information om de tjänster som offentlig sektor tillhandahåller, men fungerar även som en mötesplats och social plattform för somalier i området. Fathia får dessutom hjälp från Somali Women's Group of Manchester, vad gäller vidareutbildning och allmänna frågor om barnomsorg, etc.

## 6.3 Om att lära sig språket

I Storbritannien finns inte någon statligt organiserad språkundervisning för invandrare, utan nyanlända flyktingar och andra invandrare hänvisas därför istället till ESOL-klasser som drivs av högskolor, vinstdrivande organisationer samt frivilligorganisationer.

Språkundervisningen på högskolan är dock kostnadsfri för Yusuf, och finansieras av Jobcentre Plus då han aktivt söker jobb. För Fathias del, som för närvarande inte söker arbete, får paret betala en viss terminsavgift. Yusuf genomgår också en kortare språkutbildning för yrkeslivet, English In The Workplace, vilken organiseras av den lokala välgörenhetsorganisationen Rebuild. Även den utbildningen finansieras av Jobcentre Plus.

## 6.4 Tillfällig bostad under det första året

Till följd av en offentlig upphandlingsprocess 2011 placeras flyktingar inom ramen för Gateway Protection Programme i tre olika regioner, närmare bestämt Sheffield/Hull, Bradford, samt Manchester-regionen. I den förstnämnda regionen drivs mottagnings- och integrationsprogrammet i samarbete mellan lokala myndigheter i Sheffield och Hull samt frivilligorganisationen British Refugee Council. I Bradford drivs programmet av frivilligorganisationen Horton Housing. I Manchester-regionen drivs programmet i samarbete mellan lokala myndigheter och frivilligorganisationen Refugee Action.

Den exakta placeringen av en flykting eller flyktingfamilj avgörs i regel utifrån var det anses finnas en kritisk massa av människor från samma region i världen, för att på det viset ge goda möjligheter till stöd från invandrarorganisationer och personer som i viss mån delar såväl bakgrund som erfarenheter.

Yusuf och Fathia tilldelas en temporär bostad under de första tolv månaderna, varefter de har möjlighet att söka sig till ett subventionerat offentligägt boende eller privat hyresbostad med rätt till bostadsbidrag. Den temporära bostaden fungerar som en slags flyktingbostad, i den bemärkelsen att en nyanländ flyktingfamilj flyttar in i den efter det att Yusuf och Fathia har flyttat ut. Det innebär att Refugee Action har god kunskap om närområdet, samtidigt som man inte behöver ägna onödig tid åt att leta bostad åt nyanlända flyktingar.

## 6.5 Finansiering av integrationsprogram

Flyktingar är berättigade till samma välfärdsförmåner och bidrag som brittiska medborgare. Under de första tolv månaderna svarar emellertid Home Office för såväl boende- som andra levnadsomkostnader.

Finansieringen av mottagnings- och integrationsprogrammen kommer främst från statligt håll, men även till viss del från EU:s European Refugee Fund. Home Office tilldelar de regionala myndigheterna och frivilligorganisationerna, i enlighet med den offentliga upphandlingen 2011, en särskild budget för att driva mottagnings- och integrationsprogram i respektive region.

## 6.6 Validering av utländska examina

Varken Yusuf eller Fathia är särskilt välutbildade, inte minst till följd av att de båda har spenderat mer än halva livet i ett flyktingläger. Yusuf gick åtta år i grundskolan och började därefter arbeta i en liten butik på flyktinglägret. Fathia, däremot, gick ut grundskolan och har även med sig sitt examensbevis från motsvarande gymnasiet.

Många flyktingar och andra invandrare som kommer till Storbritannien har emellertid universitetsexamen och djupare yrkeserfarenhet från sina hemländer. Det privata företaget UK National Recognition Information Centre (UK NARIC) ansvarar, på uppdrag av den brittiska staten, för jämförelser och validering av utländska examina. UK NARIC tillhandahåller information, rådgivning och expertis avseende såväl yrkes- och professionella färdigheter som akademiska utbildningar. Det är också den enda officiella informationskällan för internationella kvalifikationer och riktar sig därmed både till organisationer som rekryterar från utlandet samt individer som vill arbeta eller studera i Storbritannien.

Det bör i det sammanhanget tilläggas att den brittiska arbetsmarknaden är förhållandevis oreglerad, inte minst i det avseendet att det enbart för ett fåtal branscher och yrkeskategorier krävs särskilda licenser för att arbeta eller starta företag. Det finns emellertid ett antal frivilligorganisationer som hjälper flyktingar med att översätta och validera yrkeskvalifikationer, med syfte att underlätta integrationen på arbetsmarknaden. Ett exempel på en sådan organisation är Refugee Education and Training Advisory Service (RETAS), som är särskilt inriktad på att hjälpa kvinnor få in en fot på arbetsmarknaden. Ett annat exempel är Council for At-Risk Academics, som fokuserar på att hjälpa flyktingar med en akademisk bakgrund att fortsätta sin karriärbana inom forskning och undervisning i Storbritannien.

## 6.7 Vad hände sedan?

Yusuf, Fathia och Anwar har nu hunnit bo i Storbritannien i fem år. De trivs bra i Manchester, där de har stannat sedan ankomsten till landet. Det har dessvärre inte varit särskilt lätt att finna jobb och under perioder har familjen varit tvungen att helt förlita sig på offentliga bidrag för sin försörjning. Yusuf har dock haft en rad tillfälliga jobb och under de senaste sex månaderna har han jobbat halvtid på lagret på ett stort byggvaruhus i utkanten av Manchester. En bekant från SASCA har tipsat om en kortare utbildning för säkerhetsvakter, vilket är något som Yusuf gärna vill testa inom en snar framtid. Fathia har skrivit in sig på en lokal högskola ett par terminer, dock utan att fullt avsluta någon av de kurser hon påbörjat. Tempot har varit högt och språket är fortfarande ett hinder.

Fathia har jobbat en hel del extra på ett kafé, vilket har resulterat i att hennes engelskakunskaper har förbättrats markant sedan hon först kom till Storbritannien. För närvarande är hon arbetslös, men drömmer om att öppna en restaurang i en förort till Manchester.

Anwar har hunnit bli 17 år och går nu nästsista året på gymnasiet. Hans engelska är i princip flytande och inte sällan hjälper han sina föräldrar med vardagliga översättningar och tolkande. Hans betyg är över medel och när han slutligen är klar med gymnasiet vill han läsa företagsekonomi på universitet.

## 7 “Republikansk integration” i Frankrike

Amina är 27 år när hon kommer till Frankrike från Irak. Hon är ensamstående mor till en fyraåring och har just anlänt till Paris som flykting. Kontaktpersoner från välgörenhetsorganisationen Terre D’Asile finns på plats för att möta henne och ge stöd genom asylsökningssprocessen. Organisationen gör vad den kan för att ordna boende åt henne, men bostadsbristen i Paris är stor, varför hon blir tvungen att bo i ett litet, nio kvadratmeter stort rum på en förläggning där hon delar badrum med femtio andra flyktingar. Dessutom har hon inte tillstånd att arbeta, vilket gör det svårt att få ekonomin att gå ihop.

Det franska mottagningsystemet är delvis komplext att studera. I landet är det förbjudet att föra offentlig statistik över etnisk tillhörighet, vilket gör det svårt att följa integrationsprocesser efter det att utrikesfödda har fått franskt medborgarskap. Minst hälften av utrikesfödda i Frankrike har dock anlänt via familjeåterförening och ungefär en fjärdedel har kommit som internationella studenter som sedan väljer att stanna i landet. Det följande är baserat på den forskning som finns tillgänglig, men forskning som fokuserar på vad olika aktörer gör på området saknas vilket gör att bilden inte är helt komplett.

Office Francais de Protection de Réfugiés et Apatrides (OFPRA) är den franska myndighet som prövar flyktingansökningar. Under den senare delen av 1900-talet, särskilt sedan 1970-talet, ökade antalet asylsökande i Frankrike och i början av 2000-talet fick landet det högsta antalet asylsökande i Europa, i absoluta tal räknat. Intervjuade flyktingkvinnor har beskrivit stora materiella svårigheter efter ankomsten till Frankrike. Det gäller till exempel möjligheten att få tillgång till bostad men också ekonomiska problem. Under första halvan av 2000-talet hade den franska staten kapacitet att förse 16 000 asylsökande om året med bostad och försörjning, vilket var alldeles för lite i jämförelse med behoven.

Frivilligorganisationer som Terre D’Asile, Forum réfugiés, Adoma, Entraide, Pierre Valdo, eller Isard Cos har historiskt sett haft en viktig roll att spela för flyktingars etablering. De har sedan flera decennier drivit mottagningscentra och integrationsinsatser, till stöd för exempelvis traumatiserade flyktingar eller för att hjälpa nyanlända med att hitta bostad, men organisationernas resurser har inte varit tillräckliga för behoven. Ett särskilt stort problem för dem är bostadsbristen, vilket särskilt märks i Paris.

### 7.1 Bosättning och mottagning

Efter drygt åtta månader är asylprövningen klar och Amina har nu äntligen fått permanent uppehållstillstånd. Hon hänvisas till den franska motsvarigheten till Socialförvaltningen. Där tilldelas hon en lägenhet i ett hus som till större delen tillhör allmännyttan. Bostaden ligger i ett av de ytterstadsområden som kallas *banlieue*.

Frankrike har historiskt inte haft någon särskild reglering av var utrikesfödda med uppehållstillstånd får bosätta sig. I den meningen har Frankrike haft en mer liberal lagstiftning än många andra europeiska länder. Den hårt reglerade bostadspolitiken



i Frankrike har dock lett till att utrikesfödda har fått subventionerat boende i vissa förortsområden (*banlieues*) som en del av försörjningsstöd genom Frankrikes ansvarighet till den svenska kommunala socialförvaltningen. Sådant offentligt ägt och subventionerat boende har historiskt varit en stor del av det franska bostadsbeståndet (nästan en tredjedel). Över tid har dessa områden fått höga koncentrationer av utrikesfödda, samt deras barn, som invånare. Detta märks framför allt i Paris, dit de flesta nyanlända utrikesfödda söker sig. Dessa koncentrationer har alltså uppstått för att välfärdssystemet har subventionerat det och människor som inte kan få arbete saknar ekonomiska möjligheter att hitta andra alternativ.

Det första Amina får göra därefter är att gå till ett gruppmöte där en fransk tjänsteman presenterar filmen "Vivre ensemble, en France" ("Att bo tillsammans, i Frankrike"). Därefter följer ett möte med en tjänsteman från inrikesdepartementets enhet för etablering, integration och medborgarskap, DAIC. Där måste hon skriva under ett särskilt integrationskontrakt. Detta kontrakt – *contrat d'accueil et d'intégration, CAI* – är obligatoriskt för alla utrikesfödda i arbetsför ålder från länder utanför EU-området. Det stipulerar de villkor Frankrike ställer på nya medborgare. Kontraktet kräver att utrikesfödda deltar i en obligatorisk endagsutbildning om det franska stats-skicket och det som anses vara de grundläggande värderingarna i den franska republiken, till exempel sekularitet, jämställdhet mellan könen och skolplikt. Dessutom genomförs test och utvärdering för att fastställa den utrikesföddas behov och kunskaper i franska språket. Om så anses nödvändigt hänvisas den utrikesfödda därefter till språkkurs och/eller en socialsekreterare.

## 7.2 Att lära sig språket

När en tjänsteman utvärderar Aminas kunskaper i franska bedöms det att hon behöver språkutbildning, vilket hon förband sig att delta i eftersom hon skrev under integrationskontraktet. Hon skickas på en kurs på 500 timmar. Tjänstemännen förklarar att det är en del av den så kallade "republikanska integrationen", vilken i lag definieras som kunskap om franska språket och de principer som den franska republiken bygger på. Amina får genast problem. Tjänstemännen berättar att hon inte får ta med sig barnet till utbildningen, men myndigheten tillhandahåller inte barnomsorg. Det är inte myndighetens ansvar, säger de. Inte heller kan de ge henne något stöd i övrigt. DAIC har inte koordinerat detta med andra myndigheter, utan det förväntas hon ordna på egen väg.

Amina lyckas till slut hitta en lösning genom sina gamla kontakter vid Terre d'Asile. Föreningen har ett samarbete med en lokal invandrarorganisation som drivs av marockaner. Amina kommer förvisso inte från Marocko, men hon kan utan problem kommunicera med föreningens volontärer på arabiska, som hjälper henne med barnpassning när hon måste gå på kurs.

## 7.3 Invandrargrupperna är marginaliserade under statens dominans

Den marockanska gruppen Amina får kontakt med försöker hitta lösningar på lokala sociala problem. De har gjort som utrikesfödda i princip alla länder brukar göra. De har organiserat sig för själv-hjälp genom att bygga nätverk i den egna gruppen. I den franska debatten ses däremot sådant beteende som så kallad *communautarisme*, vilket i grunden anses vara negativt och bidra till segregation. Organisationerna misstänks för dubbla lojaliteter, där man antar att en invandrargrupp som är grundad på en annan etnisk bakgrund än den franska inte samtidigt kan vara lojal mot Frank-

rike. När politiken lades om i början av 2000-talet, med introduktionen av integrationskontraktet, togs finansiering bort från lokala initiativ och invandrargrupper till statlig leverans av den obligatoriska språkutbildningen. Således har den marockanska organisation som nu hjälper Amina väldigt litet inflytande på politiska beslut som påverkar den gruppen och de har inte heller särskilt stor representation i rådgivande institutioner.

I det franska systemet är istället staten den dominanta aktören i integrations- och mottagningsfrågor. Det finns två statliga myndigheter som har jurisdiktion på området. Inrikesdepartementets enhet för etablering, integration och medborgarskap, DAIC, har formellt ansvar för integrationen av nyanlända utrikesfödda. Den andra är l'Agence pour la cohesion sociale et l'égalité des chances, Acsé. Eftersom man officiellt inte får tala om etnicitet i det offentliga Frankrike så är myndigheten formellt fokuserad på områden som präglas av stort socialt utanförskap, snarare än frågor som rör utrikesfödda, men invånarna i dessa områden är till stor del utrikesfödda, så de utgör i praktiken majoriteten av myndighetens målgrupp. Toppstyrningen av dessa två statliga myndigheter är inte alltid kompatibel med gräsrotsinitiativ från invandrargrupper på kommunal nivå.

#### 7.4 Den offentliga finansieringen

Staten finansierar integrationsinsatserna, inklusive den språkundervisning som genomgås som en del av integrationskontraktet. Andra insatser, som exempelvis introduktion till arbetsmarknaden, levereras som en del av den generella välfärdspolitikerna, där det inte finns några särskilda åtgärder för gruppen utrikesfödda. Detta är en del av så kallad 'mainstreaming', vilket uppmuntras i den franska politiska kulturen där det republikanska jämlikhetsidealet tolkas som att inga grupper ska få särskild uppmärksamhet. Ett problem med den attityden är att vissa grupper stöter på fler sociala barriärer än andra och om de barriärerna inte uppmärksammas och adresseras med rätt kompetens så kommer gruppernas utanförskap att osynliggöras och kvarstå.

DAIC har ansvar för språkträning, bostadsetablering och arbetsmarknadsintegration. Myndigheten driver och finansierar Office Français de l'intégration et de l'immigration, OFII, vilket också är de kontor dit nyanlända utrikesfödda går först, liksom språkkurserna. Acsé finansierar vissa initiativ tagna av icke-offentliga aktörer, men främst då från nationella välgörenhetsorganisationer, till exempel Röda Korset som i detta policyområde får driva socialt entreprenörskap. Acsés program är framför allt tänkt att adressera mer långsiktiga problem än vad introduktionsprogrammen för utrikesfödda ska fokusera på. I den meningen finns här en gränsdragning som påminner om hur arbetsuppgifterna har delats upp mellan kanadensiska Citizenship and Immigration Canada och Service Canada, eller svenska Migrationsverket och Arbetsförmedlingen.

#### 7.5 Att översätta sina betyg: validering och "bridging programs"

Amina hann börja studera till sjuksköterska i Bagdad innan kriget stängde skolan. Hon vill fortsätta sin utbildning i Frankrike, men inte börja om från början. Frankrikes valideringssystem är framför allt skapat för att tillgodose behov inom utbildningssektorn, för att kunna översätta betyg som internationellt utbildade studenter har med sig när de ansöker till franska lärosäten. Myndigheten ENIC-NARIC kan dock utfärda ekvivaleringsintyg när så krävs av arbetsgivare. Det är detta Amina får gå igenom när hon vill fortsätta. Några formella "bridging programs" finns inte.

## 7.6 Vad hände sedan?

Det har nu gått fem år efter Aminas ankomst till Frankrike och hon har precis lyckats få sitt första jobb. Det blev en timanställning som kassörska på en lokal Carrefour (fransk stormarknad). Amina vet att hon är bland de lyckligt lottade, eftersom många av dem som kom samtidigt som hon ännu inte har hittat jobb. Timmarna räcker dock inte till så familjen får leva på existensminimum. Inte ens när hon blir färdigutbildad som legitimerad sjuksköterska lyckas hon finna ett bättre arbete. Hon sitter fast i timanställningar i handeln, men att sonen har börjat skolan löser åtminstone problemet med barnpassning under en del av dagen. Ändå anser hon sig ha tur – hon har hört att en fjärdedel av de flyktingar från Afrika som kom samtidigt som hon inte har lyckats hitta något jobb alls.

## 8 Slutsatser och policydiskussion

Integrationen av invandrare på den svenska arbetsmarknaden är svag ur ett internationellt perspektiv, vilket inte minst kan exemplifieras av att sysselsättningsgraden bland utrikesfödda är märkbart lägre än i länder som USA, Kanada och Storbritannien. En tänkbar förklaring är att en relativt stor del av den svenska invandringen utgörs av flyktinginvandring samt invandring av anhöriga till flyktingar. Invandringen av människor från Somalia, Irak och Syrien svarar exempelvis för cirka 30 procent av de senaste 10–15 årens ökning av antalet utrikesfödda personer.

Internationella jämförelser över arbetsmarknadsstatus bland nyanlända invandrare samt utifrån ursprungsland indikerar emellertid att den svaga integrationen inte enbart kan förklaras av att olika länder har olika migrationsstruktur. Exempelvis är sysselsättningsgraden bland somalier, irakier och syrier signifikant lägre i Sverige än i övriga länder i vår undersökning.

Enligt ekonomisk teori och empirisk forskning kan faktorer som skatte- och bidragssystemens utformning, rigiditeten i arbetsmarknadsregleringar, samt minimilönerna påverka hur väl integrationen fungerar. Dessa faktorer kan sannolikt till viss del förklara den låga sysselsättningsgraden bland utrikesfödda i Sverige, inte minst då den svenska ekonomin karakteriseras av höga skatter på arbete, generösa bidragssystem, stelbenta arbetsmarknadsregleringar, samt höga minimi- och ingångslöner i kollektivavtalen.

Det finns emellertid skäl att tro att även utformning och administration av flyktingmottagnings- och integrationssystem kan påverka integrationen av utrikesfödda, inte minst om dylika system kan bidra till att en invandrare på ett tidigt stadium kommer i kontakt med arbetsmarknaden. Syftet med den här rapporten har därför varit att jämföra mottagnings- och integrationssystemen i fem olika länder, närmare bestämt Kanada, USA, Storbritannien, Frankrike och Sverige. I tabellen nedan illustreras en översikt av dessa system för de fem olika länderna.

### Mottagnings- och integrationssystem i fem länder.

	Frankrike	Kanada	Storbritannien	Sverige	USA
Vem avgör bosättningsort?	Nyanlända väljer	Nyanlända väljer	Placeringsregion avgörs till följd av upphandling	Migrationsverket och nyanlända väljer	Nyanlända väljer
Vem arrangerar bostad?	Offentligt boende	Välgörehets- eller invandrarorganisationer	Välgörehets- eller invandrarorganisationer	Migrationsverket eller kommunen	Välgörehets- eller invandrarorganisationer
Hur är den offentliga finansieringen fördelad?	Framför allt statlig	Framför allt statlig och provinsial, men även kommunal	Framför allt statlig och provinsial, men även kommunal	Statlig och kommunal	Framför allt federal, men även viss delstatlig
Vem administrerar och genomför språkundervisning?	Staten	Settlement agencies (invandrar- och välgörehetsorg.)	Invandrar- och välgörehetsorg., samt högskolor	Kommunen samt utbildningsföretag	Välgörehets- eller invandrarorganisationer
Vem administrerar och genomför integrationsprogram?	Välgörehetsorganisationer	Välgörehets- och invandrarorganisationer	Välgörehets- och invandrarorganisationer	Kommunen samt utbildningsföretag	Välgörehets- eller invandrarorganisationer
Finns så kallade "Bridging programs"	Information saknas	Finnes	Finnes	Del av SFI	Information saknas

Ett mönster framgår relativt tydligt i hur systemen för mottagning och integration organiseras; det är möjligt att dela upp dem i olika typer, där de tre länderna med stark anglosaxisk förvaltningstradition, det vill säga Kanada, USA och Storbritannien, utgör en kategori. I dessa tre länder har den offentliga sektorn en mer tillbakadragen roll. Förvaltningar ägnar sig åt myndighetsutövning, som att pröva asylsökningar och avgöra om nyanlända ska få uppehållstillstånd.

Därefter fungerar det offentliga däremot mest som finansierare, snarare än utförare. Exakt vilken nivå som finansierar dessa tjänster kan variera mellan länderna. I Kanada delas beslutsfattandet över dessa frågor mellan den federala och provinssiella nivån och kommunerna har också en roll, så förvaltningar på alla tre nivåer är inblandade i någon mån. I USA är det framför allt den federala regeringen som har ansvar över policyområdet och den får därför en mer framträdande roll. Den konstitutionella ansvarsfördelningen får alltså betydelse för vilka förvaltningar som blir inblandade. Istället är det andra aktörer som utför introduktionstjänster, såsom språkutbildning, eller stöd för att ordna bostad och arbete. Exakt vilka aktörer som utför dessa tjänster varierar något mellan de tre länderna, men i samtliga är civilsamhällets välgörenhetsorganisationer viktiga tjänsteutförare, och ofta till och med de främsta utförarna.

Den danske statsvetaren Gösta Esping-Andersen använde, i sin klassiska artikel *The Three Worlds of Welfare Capitalism* som publicerades 1990, just Storbritannien som modell för det han kallade den anglosaxiska, liberala välfärdsmodellen, där välgörenhetsorganisationer länge haft en viktig roll för välfärden. Att Kanada och USA följer ett liknande mönster är alltså inte oväntat.

Frankrike och Sverige avviker tydligt från de tre anglosaxiska länderna, men skillnaderna mellan dessa två länder är ändå så pass markanta i detta policyområde att det är svårt att säga att de tillhör samma typ av välfärdsstat. I Frankrike har förvaltningarna en större roll än i de tre anglosaxiska förvaltningsmodellerna. Samtidigt har välgörenhetsorganisationer också en viktig roll i flyktingmottagningen. Däremot är det svårt att uttala sig om hur stor roll invandrarorganisationer kan tänkas ha. Från det existerande materialet att döma så framstår de organisationerna som mindre viktiga, och till och med något marginaliserade. Icke desto mindre så har civilsamhället en roll på policyområdet och det ska inte underskattas.

Sverige, till sist, användes av statsvetaren Esping-Andersen som modell för den socialdemokratiskt universella välfärdsstaten. Vid tiden för hans kategorisering, tidigt 1990-tal, hade förvaltningarna i princip monopol på såväl finansiering som utförande av dessa tjänster. Sedan dess har den svenska förvaltningen förändrats något. Både kommuner och Arbetsförmedlingen anlitar utbildningsföretag som utförare av arbetsmarknadsutbildningar och SFI. Fortfarande gör dock den svenska förvaltningshistorien ett avtryck i hur dessa tjänster organiseras. Ett av de största utbildningsföretagen på policyområdet var exempelvis fram till och med mitten av 1990-talet en statlig myndighet. Det finns alltså en historisk kontinuitet i vilka aktörer som agerar på den svenska arenan, och de som fanns med på 1980-talet har inte försvunnit idag.

Sverige är också det enda landet i denna översikt där civilsamhället i princip saknas och kan sägas vara marginaliserat. Välgörenhetsorganisationer finns inte med i någon betydande utsträckning i något led i processen, varken vid ankomst, etablering, språkutbildning eller vid arbetsmarknadsinsatser. Om inte ens stora, etablerade organisationer som Röda Korset, där personal och struktur är en del av den etniskt svenska majoritetsbefolkningen, betraktas som legitima aktörer, så är det knappast märkligt att invandrarnas egna organisationer inte heller ses som möjliga partners.

Här går Sverige sannolikt miste om en viktig resurs för integrationsarbetet. Statsvetaren Robert D. Putnam visade, inte minst i den uppmärksammade uppsatsen *Bowling Alone: America's Declining Social Capital*, på 1990-talet hur viktigt civilsamhället är för demokratin generellt. Dessa organisationer utvecklar så kallat socialt kapital, alltså sociala kontaktnätverk, vilket är centralt för att skapa tillit i samhället. De har dessutom varit viktiga för det svenska samhället historiskt, vilket till exempel folkbildningen och andra folkrörelser tydligt visar. Notera dessutom att det är just sociala kontaktnätverk och tillit som saknas mellan de bostadsområden som karaktäriseras av stort socialt utanförskap och det övriga samhället, inklusive förvaltningarna. Det är därför det kallas just utanförskap.

En viktig slutsats från den här rapporten är därför att det linjära, myndighetscentrerade mottagningssystemet, där tjänstemän försöker planera de nyanländas inträde i det nya landet fungerar jämförelsevis dåligt, såsom exemplen Sverige och Frankrike visar. Istället är det de anglosaxiska ländernas system, inte minst Kanada och USA, där de nyanlända i större utsträckning själva har möjlighet att fatta beslut över sin väg in i det nya landet, som fungerar bättre. Det är när välgörenhets- och frivilligorganisationer kan ge nya invandrare stöd anpassat efter de individuella behoven, framför allt i form av sociala nätverk, som inträdet går smidigare och en social mobilitet uppåt kan påbörjas.

Invandrarorganisationerna kan göra ett särskilt viktigt bidrag i sammanhanget, vilket inte minst framgår av exemplen från de anglosaxiska länderna. Då dessa aktörer skapas av de utrikesfödda själva så byggs de upp med stark kulturell kompetens och god kännedom om vad flytten till det nya landet innebär. Detta, visar forskningen, kan organisationerna använda för att skapa ett starkt förtroendekapital hos de nyanlända, något som offentliga förvaltningar i regel har svårt att göra. Det kan höja kvaliteten på de utbildningsinsatser och integrationsprojekt som organisationerna anordnar. Resultatet blir en trygg miljö där de nyanlända får sin första orientering i det nya landet.

En viktig fråga för Sveriges del är därför vad som ligger till grund för hur insatserna organiseras. Vems behov är det i praktiken som styr hur resurser tilldelas och används? När invandrarnas egna organisationer inte finns med som aktörer på arenan är det svårt att se att deras röster får höras eller att deras perspektiv får betydelse för hur integrationen utformas. Istället blir det myndigheternas, och i bästa fall utbildningsföretagens, behov och önskemål som hamnar i första rummet.

Statsvetaren Johan Wennström och ekonomen Özge Öner har exempelvis visat att nyanlända flyktingar i Sverige i stor utsträckning placeras i kommuner med sjunkande befolkning och hög arbetslöshet, det vill säga områden med dåliga förutsättningar för sysselsättningstillväxt. De båda forskarna drar slutsatsen att kommunplaceringen sannolikt styrs av "tillgängligheten på boenden i glesbygd" snarare än arbetsmarknadsutsikter (se *Den geografiska spridningen av kommunplacerade flyktingar i Sverige* i Ekonomisk Debatt 4/2015). Mönstret känns igen i Kanada, där det är kvotflyktingarna som har det svårast vid inträdet och det är just den gruppen av de nyanlända som går igenom det mest centraliserade mottagningssystemet, vilket inkluderar en kommunplacering som styrs av samma tillgänglighet på bostäder som det svenska systemet bygger på. Detta kan jämföras med situationen i USA, där federala myndigheter ger ekonomiska incitament till frivilligorganisationer för att placera flyktingar i områden med låg andel bidragstagare samt god inkomspotential.

En annan systembarriär är problemet som uppstår när en flykting får sin första försörjning via socialförvaltningens försörjningsstödssystem. Dessa system är behovsprövade och försörjningsstödet tas bort när en klient får en inkomst över en viss nivå. Den inkomsten måste då vara tillräckligt hög och tillräckligt stadig för att klienten ska våga tacka ja till arbetet. Inte sällan tackar klienten nej till osäkra timanställningar eller andra korttidstjänster, för att inte riskera att förlora sitt försörjningsstöd. Det gör att steget till egen försörjning blir för stort för många. Dylika system tenderar med andra ord att blockera social mobilitet och integration.

En integrationspolitik som syftar till att förbättra situationen för nyanlända borde utformas efter de nyanländas behov, inte myndigheternas.



## 9 Lästips och bakgrundsinformation

Enbart en ytterst liten del av forskningen kring migration och integration behandlar mottagningssystem för flyktingar. Det finns inte heller särskilt många, omfattande internationella jämförelser av mottagningssystem. Ett undantag är en litteraturöversikt från 2008 av sociologen Alison Gray, som publicerades på uppdrag av det nya-zeeländska arbetsmarknadsdepartementet:

Gray, A. (2008). *Refugee Resettlement. A Literature Review*. Gray Matter Research Ltd. Wellington: New Zealand Department of Labour.

Vår rapport gör dock inte anspråk på att vara vetenskaplig, i den bemärkelsen att den på ett heltäckande sätt analyserar och jämför mottagnings- och integrationssystem i ett antal länder. Istället har vi i så stor utsträckning som möjligt försökt att utgå från en representativ flykting, eller flyktingfamiljs, perspektiv. Vi har därför valt att inte använda fotnoter och reguljär litteraturlista. Nedan ger vi dock några kortare lästips och hänvisning till bakgrundsinformation för rapportens olika avsnitt, särskilt riktat till den som vill fördjupa sig i hur mottagnings- och integrationssystemen i de olika länderna fungerar.

### Avsnitt 2. Integration av invandrare ur ett statistiskt perspektiv

OECD. *OECD.StatExtracts*.  
<http://stats.oecd.org/>

OECD har publicerat en stor mängd internationellt jämförbar statistik över migration och integrationsutfall i dess medlemsländer. Mycket av den statistiken finns tillgänglig i denna nätbaserade databas.

OECD (2014). *Database on Immigrants in OECD Countries 2010/2011*.  
<http://www.oecd.org/els/mig/dioc.htm>

Denna databas innehåller omfattande migrationsstatistik för OECD-länderna, uppdelat efter bland annat demografiska egenskaper (ålder och kön), arbetsmarknadsstatus, utbildningsnivå och ursprungsland. Databasen finns tillgänglig i tre olika versioner, närmare bestämt för åren 2000/2001, 2005/2006, samt 2010/2011. Statistiken över sysselsättningsgraden för utrikesfödda personer från Somalia, Irak och Syrien, som presenterades i avsnitt 2, har hämtats från denna databas.

SCB (2009). *Integration - Utrikesfödda på arbetsmarknaden. Integration Rapport: 2*.  
[http://www.scb.se/statistik/\\_publikationer/LE0105\\_2009A01\\_BR\\_BE57BR0901.pdf](http://www.scb.se/statistik/_publikationer/LE0105_2009A01_BR_BE57BR0901.pdf)

Statistiska Centralbyrån redovisar i denna rapport en statistisk analys avseende de personer som invandrade till Sverige 1997, 2000 och 2003. Exempelvis illustreras sysselsättningsgraden 2007 för de personer som invandrade till Sverige 1997, sorterat utifrån utbildningsgrad och ursprungsland.

### Avsnitt 3. Arbetsförmedlingen - nyckelaktör i den svenska integrationspolitiken

Aytar, O. (2007). *Mångfaldens organisering: Om integration, organisationer och interetniska relationer i Sverige*. (Ph. D., Stockholm University).

Denna doktorsavhandling studerar möjligheterna för organiserade interetniska relationer på lika villkor i Sverige. Den inkluderar diskussioner om delaktighet och samråd och villkoren för detta. Invandrarorganisationers villkor diskuteras särskilt.

Odmalm, P. (2004). *Invandrarföreningar som intressekanaler: Möjligheter och hinder på lokal nivå*. Ur B. Bengtsson (red.), *Föreningsliv, makt och integration* (Ds 2004:49, s. 99-129). Stockholm: Fritzes Förlag.

Kapitlet diskuterar invandrarorganisationers försök till organisering i Malmö och de finanseringsstrukturer de måste navigera. Den visar att det finns väldigt få källor till offentlig finansiering för sådana organisationer. Framför allt hänvisas de till aktiviteter som anses tillhöra kultur och fritid, som till exempel kulturarv eller idrott.

Alici, G. (2007). *Integration på arbetsmarknaden: En studie av personer med utländsk bakgrund*. (Opublicerad Licentiatavhandling). Luleå Tekniska Universitet, Luleå. (2007:35)

Den här licentiatavhandlingen diskuterar systemen för integration av invandrare på den svenska arbetsmarknaden. Den uppmärksammar bland annat det stora sociala avståndet mellan myndigheter och de boende i invandrartäta orter. Detta går delvis att härleda till hur den svenska offentliga förvaltningen underlåter att samarbeta eller kommunicera med invandragruppernas frivilligorganisationer. De senare har i sin tur svårt att kommunicera med förvaltningar eftersom de saknar den jargong som krävs för att göra så framgångsrikt.

Warnsjö, J. (2012). *Etablering och integrering: En undersökning av samarbetet mellan arbetsförmedlingen och flyktingmottagningen i en mellanstor kommun i södra Sverige*. (Opublicerad Kandidatuppsats). Linnaeus University, Faculty of Health, Social Work and Behavioural Sciences, School of Social Work, Kalmar.

Uppsatsen utgör en fallstudie av flyktingmottagningen i en kommun i södra Sverige. Den beskriver hur kommunens förvaltning samarbetar med Arbetsförmedlingen. Den diskuterar också de koordinationsproblem mellan kommunen och Arbetsförmedlingen som kommer ur myndigheternas olika mandat. Sammantaget ger den en god överblick över vilka aktörer som är inblandade i flyktingmottagningen i Sverige.

### Avsnitt 4. Invandrarorganisationer bidrar till integrationen i Kanada

Burr, K. (2011). *Local Immigration Partnerships: Building Welcoming and Inclusive Communities through Multi-level Governance*. Ottawa: Horizons Policy Research Initiative.

Rapporten ger en överblick av Torontos så kallade Local Immigration Partnerships, LIPs. Dessa institutioner för lokalt beslutsfattande, som finansieras av både federala och provinsiella regeringar, har representation från de alla aktörer som arbetar för integration, inklusive invandrarorganisationer, polisen, sjukvården och regeringar.

Chekki, D. A. (2006). *Immigrant and Refugee Serving Organizations in a Canadian City; an Exploratory Study*. (Working Paper No WPO1-06). Edmonton: Prairie Centre of Excellence for Research on Immigration and Integration.

En studie av 41 organisationer som representerar etniska grupper i Winnipeg, vilka levererar sociala tjänster till invandrare och flyktingar. Chekki beskriver hur de gör detta med kulturell kompetens och starka sociala nätverk. Regeringarna finansierar introduktionsprogrammen.

Good, K. (2009). *Municipalities and Multiculturalism: The Politics of Immigration in Toronto and Vancouver*. Toronto: University of Toronto Press

Forskaren Kristin Good beskriver i den här boken hur kommunerna Toronto och Vancouver har agerat inom integrationsområdet, trots att de formellt inte har fått mandat att göra så från provinsregeringarna. Bland annat har de byggt koalitioner som inkluderar invandrarorganisationer i lokalt beslutsfattande.

Guo, S. (2005). *Toward Minority Group Rights and Inclusive Citizenship for Immigrants: The Role of a Voluntary Organization in Vancouver*. (Working Paper Series No. 05-25). Vancouver: Vancouver Centre of Excellence - Research on Immigration and Integration in the Metropolis.

Forskaren Shibao Guo beskriver organisationen S.U.C.C.E.S.S. i Vancouver. Den skapades på 1970-talet av kinesiska immigranter som behövde lösa lokala sociala problem. Idag är den en av de största agenturerna för introduktionstjänster för nyanlända, med kontor över hela storstadsområdet och flera hundra anställda.

## Avsnitt 5. Frivilligorganisationers roll vid integration av flyktingar i USA

Office of Refugee Resettlement (2013). *Annual Report to Congress FY 2013*. Washington, DC: U.S. Department of Health and Human Services.  
<http://www.acf.hhs.gov/programs/orr/resource/annual-orr-reports-to-congress>

Den amerikanska myndigheten för flyktingmottagande, Office of Refugee Resettlement, publicerar årligen en rapport som överlämnas till kongressen. Rapporten innehåller bland annat en beskrivning av mottagnings- och integrationssystemen, samt även utvärderingar över hur väl organisationer i olika delstater har lyckats uppfylla målet om att flyktingar inom 120 dagar ska vara självförsörjande. Årsrapporter från 1980-2013 finns tillgängliga på Internet.

Association for Asian American Studies (2014). *Invisible Newcomers - Refugees from Burma/Myanmar and Bhutan in the United States*.  
[http://apiasf.org/research/APIASF\\_Burma\\_Bhutan\\_Report.pdf](http://apiasf.org/research/APIASF_Burma_Bhutan_Report.pdf)

I rapporten beskrivs mottagning och integration av flyktingar från Burma och Bhutan. Studien innehåller en hel del intressant statistik avseende flyktingar från dessa länder, som exempelvis boendeort, utbildningsnivå, arbetsmarknadsstatus, etc., men även en redogörelse av tio intervjuer med flyktingar om deras erfarenheter och upplevelser av den amerikanska mottagningsprocessen.

## Avsnitt 6. Storbritanniens Gateway Protection Programme

Doyle, L. (2014). *28 Days Later: Experiences of New Refugees in the UK*. Refugee Council.  
[http://www.refugeecouncil.org.uk/assets/0003/1769/28\\_days\\_later.pdf](http://www.refugeecouncil.org.uk/assets/0003/1769/28_days_later.pdf)

Studien beskriver de utmaningar och upplevelser som flyktingar ställs inför under det första året efter det att de har fått sin flyktingstatus godkänd. Särskild fokus läggs på de första 28 dagarna i den brittiska mottagningsprocessen. Rapporten bygger på intervjuer med åtta flyktingar samt information som har samlats in av Refugee Council avseende deras dagliga supportservice för nyanlända flyktingar.

Platts-Fowler, D. och D. Robinson (2011). *An Evaluation of the Gateway Protection Programme. A Report Commissioned by the Home Office*. Sheffield: Centre for Regional Economic and Social Research Sheffield Hallam University.

De båda forskarna Platts-Fowler och Robinson utvärderar i denna studie det brittiska mottagningsprogrammet Gateway Protection Programme, på uppdrag av det brittiska inrikesdepartementet. Utvärderingen bygger bland annat på resultat från enkäter som har skickats till 146 vuxna flyktingar som anlände till Storbritannien mellan februari och maj 2009, fokusgrupper bestående av 35 män och kvinnor från tre olika ursprungsländer, samt 48 intervjuer med strategiskt viktig personal från lokala organisationer som är verksamma inom ramen för Gateway Protection Programme.

#### Avsnitt 7. "Republikansk integration" i Frankrike

Brunstetter, D. (2012). *Rousseau and the Tensions of France's Contrat d'Accueil et d'Intégration*, *Journal of Political Ideologies*, 17 (1).

Det franska integrationskontraktet infördes för ungefär ett årtioende sedan. Här utvärderar Brunstetter kontraktets konsekvenser i termer av dess betydelse för tillhörighet. Han diskuterar också den problematiska assimilationistiska dimensionen i den franska introduktionsmodellen.

Dumont, A. (2008). *Representing Voiceless Migrants: Moroccan Political Transnationalism and Moroccan Migrants' Organizations in France*.

I den här studien diskuterar Dumont hur invandrare från Marocko saknar politisk röst i Frankrike, delvis på grund av hur den franska sekularismen saknar förmåga att ge etniska grupper offentlig representation. Som invandrare på andra orter skapar marockaner sina egna organisationer för att ha en plattform för självhjälp. Den franska politiken skapar dock barriärer för deras mobilisering.

Freedman, J. (2008). *The Politics of Gender in the Asylum Determination Process in France*. *International Feminist Journal of Politics*. 10 (2).

I den här studien dokumenterar Jane Freedman ett 30-tal intervjuer med asylsökande kvinnor i Frankrike. De beskriver sina upplevelser av flyktningmottagningen. Särskilt fokuserar studien på de barriärer kvinnorna måste övervinna och hur systemet inte är tillräckligt anpassat efter deras behov.

Simon, P. och E. Steichen (2014). *Slow Motion: Labor Market Integration of New Immigrants in France, A Series on the Labor Market Integration of New Arrivals in Europe: Employment Trajectories*, Migration Policy Institute, May.

En analys av hur invandrare som anlant i Frankrike sedan år 2000 har klarat sig på den franska arbetsmarknaden. Den visar att invandrare från länder utanför EU har haft stora svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden, med konsekvent högre arbetlöshetstal och lägre sysselsättning än de inrikes födda. Dessutom fastnar de ofta i arbeten under deras kompetensnivå. Invandrare från Afrika möter de största barriärerna.

**[www.svensktnaringsliv.se](http://www.svensktnaringsliv.se)**

Storgatan 19, 114 82 Stockholm

Telefon 08-553 430 00